יודען, געדענקט די רדיפות אויף אײערע ברידער אין דײטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרײז 15 גראשען

הײנט 10 זײטען

נײער פאלקסבלאט

№ 235 | Łódź, Niedziela, 15 października 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז. זונטאג, כ״ה תשרי תרצ״ד | № 235

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 .לאדז, פעטריקאווער 21, טעל :אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע

דײטשלאנד ארויסגעטרעטן פון דער פעלקערליגע

גלײכצײטיג זיך צוריקגעצויגען פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

רײכסטאג פונאנדערגעלאזען געווארען

נײע וואהלען דעם צוועלפטען נאוועמבער

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

אפיציעל ווערט מיטגעטײלט, אז אין צוזא= מענהאנג מיט די בעראטונגען אין זשענעווע, האט די דײטשע רעגירונג באשלאסען ארויסצוציהען זיך פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ צוליב די בע- לײדיגענדע פאדערונגען, וועלכע זײנען ארויסגע- רוקט געווארען דורך אנדערע מלוכות אין זשענעווע.

גלײכצײטיג האט די דײטשע רעגירונג מיט- געטײלט, אז דײטשלאנד טרעט ארויס פון דער פעלקער=ליגע.

כדי צו געבען די מעגליכקײט דעם דײטשען פאלק זיך ארויסצוזאגען אין די דײטשע לעבענס- פראבלעמען, איז מיטן הײנטיגען טאג דער רײכס- טאג פונאנדערגעלאזען געווארען לויט א פאראָרד- נונג פון מלוכה-פרעזידענט און די נײע וואהלען זענען באשטימט געווארען אויפן 12 נאוועמבער ה. י. דאס דײטשע פאלק דארף זיך אויך ארויס= זאגען דורך אנ׳אפשטימונג, צי ס׳איז מסכים אויף דער פאליטיק, וועלכע איז ביז איצט געפיהרט געווארען.

נויט און עלענד, וועלכע זענען געשאפען געווארען דורכן ווערסאלער טראקטאט.

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

אין אווענד האט היטלער געהאלטען א רעדע דורך ראדיא. היטלער האט זיך בעריהמט ווי אזוי ער האט אפגעראטעוועט די וועלט פון קאמוניזם און סאציאליזם און דערפאר האבען די נאציאנאל- סאציאליסטען פון דער וועלט קײן דאנק נישט בעקומען נאר לויטער באלײדיגונגען.

היטלער האט ווײטער ארומגערעדט די דײטש-פראנצויזישע באציהונגען און געזאגט, אז דײטשלאנד וויל זיך נישט באוואפענען, נאר וויל זײן גלײכבערעכטיגט. דײטשלאנד איז אין גאנף דעקלאסירט און באלײדיגט געווארען. די דאזיגע לאגע איז נישט געווען מעהר צום אויסהאלטען און דעריבער האט זיך דײטשלאנד געמוזט צוריק- ציהען פון אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבײט.

* * *

די ידיעה וועגען די געשעהענישען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק האט אין גאנף און אין אלע הויפט-שטעט געמאכט א שטארקען אײנ- דרוק דערווײל האלט מען זיך נאך אפ פון אפ- שאצען די לאגע.

היטלער׳ס רעדע דורך ראדיא

רעקלאראציע פאר דער פרעסע. — אויפרוף צום פאלק. — דער רושם אין דער וועלט

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

מין. געבעלס האט אין נאמען פון דער דײ- טשער רעגירונג אפגעגעבען די פרעסע-פארשטעהער אנ׳ערקלעהרונג, אין וועלכער ס׳ווערט אנגעוויזען אויף דעם, אז דײטשלאנד איז אויפן פארום פון דער פעלקער=ליגע כסדר באלײדיגט געווארען און די אנדערע מלוכות האבען ערקלעהרט, אז דײטש- לאנד קען איצט נישט בעקומען קײן גלײכבערעכ= טיגונג. צוליב דעם וואס די דײטשע רעגירונג האלט דאס פאר אינגערעכט קען זי נישט פיהרען קײן ווײטערדיגע אונטערהאנדלונגען און זײן אויס- געשטעלט אויף ווײטערדיגע דיקטאטען. די דײטשע רעגירונג האלט זיך ווײטער אין איהרע שלום- פרינציפען און בעדויערט זעהר וואס צוליב די כסדרדיגע באלײדיגונגען מוז זי פערלאזען די ענט- וואפנונגס-קאנפערענץ און מוז אויך ארויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע. דער פיהרער היטלער אלס רײכסקאנצלער, האט פארגעלעגט דעם מלוכה- פרעזידענט פונאנדערצולאזען דעם רײכסטאג, כדי דאס גאנצע פאלק זאל זיך קענען ארויסזאגען, צי עס איז מסכים מיט דער פאליטיק פון דער רע- גירונג.

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

אנ׳ערהליכער אויפרוף איז אויך ארויסגעגע- בען געווארען צו דעם דײטשען פאלק, דארט ווערט געזאגט, אז דאס דײטשע פאלק וויל בעסער לײדען די גרעסטע צרות אײדער אינטערשרײבען אפמ:כים, וועלכע קענען נישט אנגענומען ווערען דורך קײן מענש וואס שוינט זיך זײן כבוד, אפ- מאכען וואס וואלט דערפיהרט צו פעראײביגען די

הסכם אין דײטש-פוילישע אונטערהאנדלונגען

ווארשא, 14. (טעלעפאניש).

די דײטש-פוילישע האנדעלס-אונטערהאנדלונ- גען וואס קומען איצט פאר אין ווארשא, האבען גע- בראכט צו א געוויסען רעזולטאט, פוילען האט גע- מאכט דײטשלאנד געוויסע הנחות, אין צאל- טאריף און דערפאר וועט דײטשלאנד נישט מאכען קײן שוועריגקײטען בײם אימפארט פון פוילישע סחו- רות קײן דײטשלאנד.

סאוויעטען שיקען ארויס אלע דײטשע אינזשינערען

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

די וואלף-ביורא מעלדעט, אז די סאוויעטישע רעגירונג האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז אלע דײטשע אינזשינערען וואס זענען בעשעפטיגט אין רוסלאנד זאלען פערלאזען דאס לאנד, די וועלכען פערטרעטען ווערען דורך פראנצויזען.

250 טויזענד ארבײטער שטרײקען אין אמעריקא

וואשינגטאן, 14. (ספ. טעל.)

אין אמעריקא שטרײקען איצט א פערטעל מי- ליאן ארבײטער — 70 טויזענט אין דער זײד-אינדו- סטרי, 40 טויזענד קוילענגרעבער, 30 טויזענד מע- טאל-ארבײטער און א גרויסע צאהל באנוועל-ארבײ- טער און שנײדער.

אין קאליפארניע האט מען ביז איצט נישט אר- ראפגענומען פון די פעלדער באנוועל פאר פופציג מיליאן דאלאר. אין פיל ערטער זענען צוליב די שטרײקען פארגעקומען אונרוהען.

מײד ארויס

ווינקעלדיגע און אונפעראנטווארטליכע הענדלער! געדענקט אז ביליג קויפען א גוט פוטער, דאס איז אויסשליסליך א זאך פון צוטרוי צום פערקויפער! דעריבער ווענד זיך נאר צו דער בעקאנטער מיט איהר רעעלקײט פירמע

Tyger i Glatter

פיעטריקאווער 43, טעל. 224-77
פיעטריקאווער 29, טעל. 213-22

וועלכע ברענגט דירעקט פון אמע- ריקא, רוסלאנד, קאנאדע און ענג- לאנד. שטענדיג אויף לאגער אגרויסער אויסוואל פון פוטער פאלטענס צו קאנקורענץ - פרײזען.

3 דאס לאנגיעריגע בעקאנטע און רעעלע 3

טוך און קארט=געשעפט

Herman WŁOSKI

(עקזיסטירט פון 1910)

לאדז, נאוואמיעסקא 3, טעל. 114-92

פראנט 2-טער שטאק

בעוויזט אויף לאגער צום הערבסט און ווינטער-סעזאן

דעם גרעסטען און שענסטען אויסוואהל פון די

בילעסטע הערען און דאמען-שטאפען

אין זעמטליכע פארבען און מוסטערן פון ענגלישע, ביליצער, טאמאשאווער סחורות א.א. נעניע פאבריק=פרײזען!

3 געדענקט די אדרעס! קומט און איבערצײגט אײך! 3

לאדז, נאוואמיעסקא 3, 2-טער שטאק!

נרעסטער אויסוואהל בײ

Szczęśliwy

— פון —

מענער-רעשטען

אויף אנציגער און פאלטענס, ביליצער, טאמאשאווער א. א. פון די בעסטע קוואליטעטן מאדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פרײזען.

יעדער קויפער בעקומט ראבאט.

קומט און איבערצײגט אײך!

5 נאוואמיעסקא 5

בײ R. Szczęśliwy

פראנט 2-טער שטאק

געדענקט דעם אדרעס.

נעדענקט נאר 2. שטאק

קאפע=דאנסינג

„NOWA AMERYKANKA"

40 שענקעוויטשא 40

טעגליך דאנסינג פון 7 ביז 12 בײנאכט.

— — קאנסומציע 75 גר. — —

מוזיק אונטער דער לײטונג פון

געבר. בײגעלמאן.

טענץ אונטער דער לײטונג פון בעריהם= טען טענצער „BENO"

שבת און יום טוב Five o'clock

פון 5 ביז 7.30

קאנסומציע אויף Five 55 גר.

Dr. med.

Szymon Grinberg

פילסודסקיעגא 55, טעל. 168-58

צוריקגעקעהרט

אויפנאהמס-שעה׳ן פון 3 ביז 6 נאכמ.

שײטלעך

צו בעקומען

קערש,

סטווערא 15

DR. MED.

H. LAJCHTER

צאהן=כירורג

צוריקגעקעהרט

Dr. St. KLUKOW

ספעצ. פון אינערליכע קראנקהײטען און פערדײאונגס-ארגאנען

צוריקגעקעהרט

Zielona 9, tel. 215-42.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מײן הערציגסטען דאנק די ח״ה האלענדערסקי, מודיע, לעווי, מיטעק, סטא= לארסקי, טאבאקסבלאט און גארפינקעל, ווי אויך אלע איבריגע הערצינע חברים, פאר זײער גרויסער מיה, צו מײן טאכטער זאל קאנען פאהרען קײן פאלעסטינע.

מיט חבר׳ישען גרוס

מענעלא גאלדשטײן

גרויסע מיליטער-קאנצענטראציע
אויף דער סאוויעטיש-מאנדזשורישער גרעניץ

לאנדאן, 14. (ספ. טעל.)
די ידיעות וואס קומען אן פון כארבין, זאגען עדות וועגן דער זעהר אנגעשטרענגטער לאגע אויף דער מאנדזשוריש – סאוויעטישער גרעניץ. די פאסאזשירען פון דער טראנס-סיבירישער באהן דערציילען, אז סאוויעטיש מיליטער ווערט אין א גרויסער צאהל טראנספארטירט אויפ'ן ווייטען מזרח. יעדע 45 מינוט גייט אדורך א צוג פול מיט מיליטער און בעוואפענונג.

פון דער צווייטער זייט ווערט דאס מיליטער פון מאנדזשוקא ווייטער קאנצענטרירט אין דער געגענד פון היילאר.

מאסקווע, 14. (ספ. טעל.)
פון כאבאראווסק איז מען מודיע, אז דעם 10 ה.ח. איז ארעסטירט געווארען אהן שום גרונט דער פערוואלטער פון דעפא פון דער סטאציע מאנדזשולי, לעוויצקי, אויף דער סטאציע וויהער איז ארעסטירט געווארען דער בעאמטער קירילאוו.

אין די סאוויעטישע קרייזען האלט מען אז די דאזיגע אקציע האט פאר א ציל איבערצוצייגען די פערוואלטונג פון דער באהן פולשטענדיג אין די הענט פון מאנדזשורישען צד.

אין רומעניען ווערט פראקלאמירט בעלאגערונגס-צושטאנד
צוליב דער פערשטארקטער אנטיסעמיטישער העץ-קאמפאניע

בוקארעשט, 14. (יט"א טעלעגראפיש).
די רומענישע רעגירונג האט בדעה צו פראקלאמירען בעלאגערונגס-צושטאנד, ווייל די אנטיסעמיטישע ארגאניזאציעס האבען ווידער בעניצט די אנטיסעמיטישע העץ-קאמפאניע אין לאנד.

Dr. med.
Józef Iżykson
Południowa 9 — Tel. 210-75
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז- און האלז-קראנקה. שפראך- און שטים-שטערונגען.
נעהמט אן פון 5 ביז 7 אווענד.

באמבען-אויפרייס אין „נאש פשעגלאנד"

ווארשא, 14. (טעלעפאניש).
דאנערשטאג 6 אווענט זענען אריינגעקומען אין דער אדמיניסטראציע פון „נאש פשעגלאנד" צוויי קריסטליכע יונגעלייט, וועלכע האבען געבעטען, מען זאל זיי דערלויבען צו טעלעפאנירען. נאך דייער ארויסגיין האט איינער פון די אדמיניסטראציע-אנגעשטעלטע בעמערקט ביים פענסטער'ל פאר אינטערעסאנטען א וואליזקע, מען האט זיך אנגעשטויסען אז די וואליזקע האבען איבערגעלאזען די צוויי פרעמדע יונגעלייט. הערביי איז געווען אויפגעפאלען וואס פון דער וואליזקע סטארטשעט ארויס א געהיימנישפולע שניר.

נאך א קורצער בעראטונג איז בעשלאסען געווארען צו עפענען די וואליזקע, ס'האט זיך ארויס געוויזען אז אינווייניג געפינט זיך א גאנצער מעכאניזם פון פלעשער, דראטען און ווייערס, דאס אלץ איז געווען פערבונדען מיט שטריק.

ס'איז פאר קיינעם נישט געווען קיין צווייפעל אז אין דער וואליזקע געפינט זיך א באמבע.

די רעדאקציע האט תיכף געמאלדען דער פאליצי-קאמענדע וועגען דער אונטערגעוואָרפענער באמבע. ס'איז אנגעקומען פאליציי און צוזאמען מיט איהר — א געוועהר-מעכאניקער פון ציטאדעל, פאראטשניק וויס, וואס נאר ער האט גענומען דעם מעכאניזם אין דער האנט אריין, האט ער בעשטעטיגט אז דאס איז א באמבע: א מיליטערישער גראנאט מיט א זעהר שטארקער אויפרייס-קראפט. דער מעכאניזם איז אזוי געווען אויסגעבויט, אז ס'איז גענוג געווען א ציה צו טון פאר איינעם פון די שטריקלעך וועלכע האבען ארויסגעשטארטשעט פון דער וואליזקע, כדי די באמבע זאל אויפרייסען. די וואליזקע איז פול געווען מיט פולווער און אין דעם פולווער זענען געלעגען דריי פלעשלעך מיט בענזין אין מאמענט, ווען די פאליציי האט צוגעפגעשטעלט א פראקאטאל האט זיך דערהערט אן אויפרייס, דער פיראטעכניסער פאראטשניק וויס וועלכער האט נישט פערלוירען דאס קאלטע בלוט, און האסטיג אוועקגעווארפען דעם גראנאט אין א ווינקעל. א דאנק דער קאלטבלוטיגקייט פון פאראטשניק וויס, האט דער אויפרייס קיינעם נישט געשאדט, אין ווינקעל, ווי די באמבע האט אויפגעריסען, זענען בלויז צעשעדיגט געווארען די ווענט, די אנוועזענדיגע האט עס נישט געשאדט ווייל די זענען געשטאנען פון דער ווייטענס, בלויז א פאליציי-קאמיסאר איז געטראפען געווארען פון א שטיקעל גראנאט, וועלכער האט איהם אויך נישט געשאדט.

די אויספארשונג וועלכע די פאליציי פיהרט, ווערט געהאלטען בסוד.

די ס. ד. „ארבייטער צייטונג" אין ווין
איז פערבאטען געווארען צו פערקויפען און פערשפרייטען

וויען, 14. (ספ. טעל.)
די מאכט האט פערבאטען דעם פערקויף און די פערשפרייטונג פונ'ם ארגאן פון דער עסטרייכישער ס.ד. „ארבייטער צייטונג". דער פערבאט האט אין די פאליטישע קרייזען געמאכט א שטארקען איינדרוק. אין די ארבייטער-קרייזען, איבערהויפט אויף די ווינער פארשטעט, האט זיך היינט געפיהלט א שטארקע אויפרעגונג. דער פערבאט איז דערווייל ארויסגעגעבען געווארען אויף א חודש, ד.ה. ביז דעם 8. נאוועמבער ה.י. אין משך פון דער דאזיגער צייט וועט די אדמיניסטראציע פון דער צייטונג קאנען פונאנדערשיקען די צייטונג צו די אבאנענטען נאר דורך פאסט, דער פאסט-טאריף ווערט דערביי פערטאפעלט.

די סיבה פון פערבאט איז, ווי עס טיילט מיט די „ווינער צייטונג" דאס אפדרוקען די רעדע פון זויער שטאט-פרעזידענט, ה' קארל זייץ, אויף דער פייערונג פון 40-יעהריגען יובילעי פון ארבייטער-געזאנג-פעראיין.

קיין איין שטים צו פערטיידיגן דייטשלאנד
האט זיך נישט געהערט אין דער פעלקער-ליגע

בודאפעשט, 14 (ספ. טעל.)
„פעסטער לאיד" רעדט אויס די רעזאלוציע פון דער פעלקער-ליגע וועגען די פערפאלגונגען אויף יודען אין דייטשלאנד און בעטאנט אז נישט אויף די קאמיסיע-זיצונגען און נישט אויף די פלענאר-זיצונגען פון דער ליגע האט זיך נישט אויפגעהויבען קיין איין שטים צו שיצען דייטשלאנד. אפילו איטאליען און אונגארן, וועלכע זענען פערבונדען מיט א פאליטישער פריינדשאפט מיט דייטשלאנד האבען געשטימט פאר'ן אננעהמען די רעזאלוציע. ס'איז א פאקט — שרייבט די צייטונג — אז צווישען דייטשלאנד און דער גאנצער וועלט. דייטשלאנדס אנפיהרער דארפען דאס פערשטעהן און וואס גיכער זיך בעמיהען צו בעניייען דעם קאנטאקט מיט דער וועלט-מיינונג.

לעהרער-שטרייק אין ארץ-ישראל — געענדיגט

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש)
דער לעהרער-שטרייק איז פערענדיגט. די לימודים האבען זיך שוין אנגעהויבען.

א רייזע פון טיטולעסקו

סאפיא, 14 (ספ. טעל.)
נעכטען האט דער רומענישער אויסערן-מיניסטער טיטולעסקו פערלאזט סאפיע, אפפאהרענדיג קיין אנקארא.

יודיש טעאטער
„פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20

שטורמישער ערפאלג גרויסער סוקצעס
אזעלכעס איז אין לאדז נאך נישט געווען!
8000 טעאטער-בעזוכער האבען שוין בעוואונדערט
דעם גרעסטען אפערעטען-שלאגער
אין רבינ'ס הויף
מיט אונזערע ליבלינגע
חנה לערנער
און
דוד זיידערמאן
מיט'ן אנטייל פון די בעליבטע פרימאדאנע
נאדיא קארעני

לעצטע 3 פארשטעלונגען
היינט, זונטאג, 12 בייטאג
1-טע ספעציעלע פרימארגן-פארשטעלונג
פאר א"בייטער אינטעליגענץ פון 50 גר. ביז 1.50
און היינט זונטאג, 9 אוו. צום 16 מאל
אין רבינ'ס הויף
בילעטען צו בעקומען אין טעאטער-קאסע

אכטונג! מארגן, מאנטאג ווערט נישט געשפילט
דינסטאג, 9 אווענט 1-טע
פאפולערע פארשטעלונג

די שענסטע און עלעגאנטסטע הערן-היטען אינלענדישע און אויסלענדישע —
צום איצטיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאן פון די נייעסטע פארבען און פאסאנען צו פערקלענערטע פרייזען, בעקומט, מען נאר אין דער בעוואוסטער פירמע פון
WOLF BELCHATOWSKI לאדז, פיעטריקאווער 12 טעל. 216-59
בעמערקונג: צום איצטיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאן בפויץ איך א רייכען אויסוואהל פון זעמטליכע פעלץ-ווארען צו די ביליגסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך!

„לינת הצדק"
לאדז, ציגעל-נאס 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע פרייזען.
5270

די קאנצעלאריע פון
געשוואוירענעם איבערזעצער
אין פראנצויזישע, דייטשע און רוסישע שפראכען
Mgr. Zofja Beylin
געפינט זיך אויף
פיעטריקאווער 89
טעל. 145-03
4907 פראנט צווייטער שטאק.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9 1 פארמיטאג.
באזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. M.
Eliasberg
כירורג
צוריקגעקעהרט
פיעטריקאווער 80.
טעל. 117-87.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9
אווענד זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אווענט.
זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעמעשניצע-פרייזען

Dr. J. SCHORR
באדע-ארצט אין אלוואביטש
צוריקגעקעהרט
ארדינירט אין הערץ-קראנקהייטען
אין לאדז, גדאנסקא 11, טעל. 226-85
פון 4—7 נאכמ.

נאך נישט אלע ווייסן, אז דאס
קירזשנער-אטעליער
פון ה' י. שווארצמאן
21 פיעטריקאווער 21
פראנט 1-ער שטאק
נעמט אן אלערליי קירזשנער און שניידער-ארבייטען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות, אויך אלערליי קירזשנער-רעפעראטורען
צו קאנקורענץ-פרייזען.
!! רעעלע בעהאנדלונג
פינקטליכע אויספירונג !!
בעמ.: צוליב רעקלאמע מאכען מיר די קונדשאפט א הנחה אויף 2 מאנאטען. צו יעדען דאמען-פוטער-פאלטען גיבען מיר צו א מופע פולשטענדיג אומזיסט.
קומט און איבערצייגט זיך!

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

צו מיין אפפאהרען נאך
פאלעסטינא (תל-אביב)
היינט זונטאג דעם 15 אקטאבער 10 אזייגער פריה פון פאבריקס באהן הויף, ווינטש איך מיינע געליבטע עלטערן, ברודער, געשוויסטער, שוועגערין, פערוואנדטע און בעקאנטע
א הערצליכען בלייבט-געזונד
רעגינא גרינבערג.
לאדז, דעם 15 אקטאבער 1933.

א גליקליכע-רייזע
ווינטשען מיר אונזער ליבע טאכטער, שוועסטער און שוועגערין
רעגינא גרינבערג
צו איהר אפפאהרען קיין ארץ ישראל (תל-אביב) היינט זונטאג ד. 15 אקטאבער 1933, 10 אזייגער פריה פון פאבריקס באהן הויף
איטשע גרינבערג און פאמיליע.

א הארציגען פאהר-געזונד
ווינטשען מיר אונזער ליבע שוועסטער, שוועגערין און טאנטע
רעגינא גרינבערג
צו איהר היינטיגען אפפאהרען קיין ארץ-ישראל (תל-אביב)
שימעק, דארא און עסטושא גרינבערג.

אראבישע דעמאנסטראציעס אין ירושלים

11 פערזאן פערוואונדעט בעת א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)

פון ירושלים מעלדעט מען, אז בעת די נעכטיגע אראבישע דעמאנסטראציעס איז געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט פאליציי, וועלכע האט פונאנדערגעטריבען די פערזאמעלטע דעמאנסטראנטען, 11 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען צווישען זיי 5 פאליציאנטען. עטליכע פערוואונדעטע האט מען אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל, די פאליציי האט ארורכגעפיהרט ארעסטען.

די דעמאנסטראציעס זענען פארגעקומען אלס פראטעסט געגען דער פערשטארקטער יודישער איינוואנדערונג.

די פערמשפטע אנפיהרער פון „צענטראלעוו“

זאל געשענקט ווערען די טורמע-שטראף

ווארשא, 14. (ספ. טעל).

א ווארשאווער אווענט-צייטונג ברענגט א ידיעה אז דער מלוכה-פרעזידענט וועט בעגנעדיגען די פערמשפטע אנפיהרער פון „צענטראלעוו“ אין דעם טייל פון אורטייל וואו ס'רעדט זיך וועגען דער טורמע-שטראף, דאגעגען וועלען זיי נישט בעגנעדיגט ווערען אין דעם טייל, וואו ס'רעדט זיך וועגען צונעהמען זיי די בירגערליכע רעכט, אזוי אז די פערמשפטע וועלען פערלירען די סיים-מאנדאטען די אהדערס.

די דאזיגע קלאנגען זענען ביז איצט נאך נישט בעשטעטיגט געווארען.

ווי דאס העכסטע געריכט האט בעשטעטיגט דעם אורטייל אויף די „בריסקער“ האבען די פערמשפטע דעפוטאטען פערלוירען זייערע מאנדאטען און זייערע ערטער וועלען פערנעהמען די קאנדידא-טען.

די קאנדידאטען זענען פאלגענדיגע: דער געוועזענער סיים-מארשאלעק ראטיי וועט ארייין אין סיים אויף וויטאס ארט, קורילאוויטש וועט פערנעמען ליבערמאנס ארט, קיערניקן וועט פערטרעטען מאריאן טשעפלאק. אויפ'ן ארט פון דיבוא וועט אריין אין סיים ראמאן יאנקאווסקי, בארליצקין — לודוויג קולטשיצקי, טשאלקאשן — יוזעף שטיי-האף.

נאך דער לאקאלער וויזע

אויפ'ן לייפציגער פראצעס

בערלין, 14. (ספ. טעל.)

אין אנהויב פון די נעכטיגע פערהאנדלונגען האט דער פארזיצער געמאלדען, אז צוליב פרינצי-פיעלע טעמים האט מען צו דער נעכטיגער לאקאלער וויזיע נישט געקאנט צולאזען די פארשטייער פון דער פרעסע און דאס פובליקום. דער פארזיצער האט בעטאנט אז די נעכטיגע וויזיע האט אויפגע-קלערט א רייהע סתירות אין די ערקלערונגען פון די עדות.

א שטארקען רושם האט געמאכט די ערקלערונג פון פארזיצער אז להיפך צו די פריהערדיגע פעסט-שטעלונגען האט קיין שום עדות איצט נישט גע-קענט קאטעגאריש זאגען, אז אין קריטישען אווענט האט ער געזעהען אין רייכסטאג מעהר ווי איין פערזאן.

דער אויבער-פראקורור ווערנער בעזארגט זיך דאס רעכט אין ענטשפרעכענדען מאמענט צו בע-טראכטען די דאזיגע בעהויפטונג. דער אויבער-פראקורור שטעלט אין ספק צי מען קאן דאס איצט שוין פעסטשטעלען אלס זיכערען פאקט, אז די עדות האבען טאקע מעהר ווי איין פערזאן נישט געזעהען, הערבי אונטערשטרייכט ער די פעסטשטע-לונג אז אויך אין די אונטערשטע קארידארען פון פארלאמענט האט מען געזעהען נאר איין מענש.

דער פארזיצער ענטפערט דעם פראקורור, אז ער האט נישט געמיינט דאס צו מאכען נאך אנ-אומבעשטרייטבארען פאקט ער מוז אבער בעטאנען אז בעת דער נעכטיגער לאקאלער וויזיע האט קיי-נער פון די עדות נישט געקאנט פעסטשטעלען אז ער האט געזעהען מעהר ווי איין פערזאן.

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

אלע פיר אויסלענדישע פערטיידיגער האט מען פערוואהרנט צו זיין אנוועזענד אויפן פראצעס, זיי וועלען ארויסגעשיקט ווערען פון דייטשלאנד, ביז זיי וועלען פערלאזען דייטשלאנד וועלען זיי בלייבען אין ארעסט.

די נאציאנאלע הלוואה — 350 מיליאן זלאטים

ווארשא, 14. (ספ. טעל.)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מיניסטארען-ראט איז בעשלאסען געווארען צו פערעפענטליכען א דעקרעט וועגען העכערען די סומע פון דער נאציא-נאלער הלוואה ביז 350 מיליאן זלאטעס, אזא סומע וועט זיכער געצייכענט ווערען.

ערשטער מיליאן

אויף נומער 61.415

ווי אויך 225.000 זל. אויף נומער 5.351

100.000 זל. אויף נומער 107462

100.000 „ „ 112612

75.000 „ „ 33.687

(פינף און זיבעציג טויזענד זל.)

ווי אויך א גרויסע צאהל געווינסען צו 20,000, 15.000, 10,000 זל. א.א.וו זענען געפאלען אין דער גליקליכער קאלעקטור

W. KAFTAL i S-ka

Łódź, Piotrkowska 54

Centrala KATOWICE ●●●●●● P.K.O. Nr. 304-761.

שריפטליכע בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר תיכף.

אלע שפילען טאקע ביי קאפטאל'ן

לאסען צו דער 1 קלאס פון דער 28 לאטעריע זענען שוין צו בעקומען

צוליב דער ענדערונג פון סיסטעם וועט די ציהונג פארקומען שוין דעם 19-טען אקטאבער ד. י.

קאפטאל איז דער סינאנים פון גליק!

דראמאטישע מאמענטען ביים עדות-פערהער

אין ארלאזאראוו-מארד

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש)

אויפן לעצטען פערהער אין ארלאזאראוו-מארד איז בעת'ן עדות זאגען פון עדות כאזאן גע-קומען צו דראמאטישע מאמענטען. דער עדות האט ערקלעהרט, אז אין דער קריטישער נאכט האט ער סטאווסקי'ן געזעהען אין תל-אביב. סטאווסקי איז געווארען שטארק אויפגערעגט און א געשריי-געטאן צום עדות: — ליגנער!

נייער גיפטיגער גאז

ענטדעקט געווארען אין פראנקרייך

פאריז, 14. (ספ. טעל.)

דער דירעקטאר פון כעמישען אינסטיטוט פרא-פעסאר בערט האט ענטדעקט א נייעם גיפטיגען גאז, אויף וועלכען ס'העלפט נישט קיין שום מאסקע.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט. אז מיין איבעראל בעקאנטע און רעיעל היטען-געשעפט א. נ.

„KURJER KAPELUSZNICZY“

15 פאלודניאווא 15

עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון די עלעגאנטסטע מענער-היטען לויט די נייעסטע פאסאנען און קאלירען

בעמערקונג: צוליב דער קריטישער צייט ווערט פערקויפט מיט 30% ביליגער ווי אי-בעראל

זעמטליכע רעפעראטורען און פאסאנירען ווערען אויסגעפיהרט שנעל, גוט, רעיעל און ביליג.

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעם צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

14 זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אוו.

צאהן-ארצט

טאנדאווסקא

51 גלובנא 51

(רוג קילינסקיעגא), טעל. 174-93

נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזען פון פריה ביז 8 אוו. זונטאג פון 10–12 בייטאג.

רענטגען - פאטאגראפיעס סאליקס-בעלייכטונג. קינסטליכע ציינער.

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער ברענגדיג און שטארבט. ספעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען בעזייטיגען זיכער דעם אונטערשטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

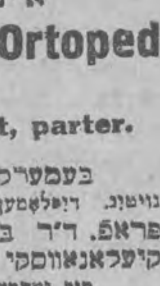

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אבענד

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט מאך איך עפענטליך בעקאנט, אז נאך עם ווי איך בין 3 מאל אפערירט געווארען אויף א ברוך-קראנקהייט און דאך אהן ערפאלג, האב איך מיך געווענדעט צום ה' דיר. י. ראפאפארט און זיין ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) און נאר איינע זיין מעטאדע. גומי-באנדאזש לויט זיין אויסגעצייכענטע מעטאדע, וואס איז מיר פערלעגט געווארען דעם 9-טען פעברואר 1932, פיהל איך מיך זעהר גוט און איך בין פאלשטענדיג פעהיג צו פיזישע אנשטרענגונגען און פיהל מיך איבערהויפט אלס געזונדער מענש.

(—) R. Hartman, ul. Franciszkańska 34.

Wykończalnia i Farbiarnia „APPRÊT“

Sp. z o. o.

מאכט בעקאנט, אז פון 15-טען אקטאבער ד. י. איז די אפרעטור און פאר-בערריי געווארען איבערגעטראגען אין דער געוועזענער פאבריק פון דער פירמע „Adolf Schmidt“, אויף

15 Siewna 15

(Żabieniec)

Tel. 128-82 i 248-50

בעמערקונג !!!

כדי בעקוועם צו מאכען דעם צופאהר פאר די ג. אינטע-רעסאנטען צו דער וויטסטער טראמוואי-ליניע נומער 3 (סרעבושינסקא גאס) וועט קורסירען שטענדיג צו אונזער פאבריק פון 8 פריה ביז 1 נאכמיטאג א פאבריקס-פאסאזשיר-אויטא.

מען טאר זיך נישט מאכען קיין אילוזיעס

איינער איז ווערט דעם צווייטען: היטלער און די דייטשען

געשפרעך מיט עמיל לודוויג וועגען היטלעריזם, וועגען דייטשע יודען, וועגען יודישען קאנגרעס

דער בערימטער דייטש - יודישער שריפטשטעלער עמיל לודוויג געהערט צו די שרייבער, וועלכע זענען דורכ'ן איצטיגען רעזשים אין דייטשלאַנד צומייסטענס פערהאסט, זיינע ביכער זענען מיט אַ בעזונדערען סאַדיזם פערברענט געוואָרען אויפ'ן אויטאָדאַפע פון די מאָדערנע באַרבאַרען, אָבער עמיל לודוויג לאַכט זיך פאַקטיש אויס פון זיינע שונאים: זיי קאָנען איהם גאָרנישט טון. ער וואוינט שוין פון לאַנג נישט אין דייטשלאַנד, ער איז שוין פון לאַנג אַ שווייצאַרישער בירגער. אין דער לעצטער צייט אונטער דער ווירקונג פון די געשעהענישען אין דייטשלאַנד האָט זיך לודוויג גענומען לייזענשאַפטליך אינטערעסירען מיט יודישע פראַגען. איצט איז ער געפאָהרען קיין האָליוואוד, וואו עס וועט געפילמט ווערען אַ בילד וועגען לעבען פון נאַפּאָלעאָנען לויט דעם בעריהמטען בוך פון לודוויגן: לודוויג רעכענט זיך פאַר איינעם פון די בעסטע נאַפּאָלעאָן־קענער אין דער ליטעראַטור פון אַלע לענדער, אויפ'ן וועג קיין האָליוואוד האָט זיך לודוויג פערהאַלטען אין ניו־יאָרק, וואו ער איז נאַטירליך בעלאַגערט געוואָרען פון זשורנאַליסטען וועלכע האָבען דורכאויס געוואָלט פון איהם בעקומען אַן אינטערוויאו. לודוויג האָט לכתחילה זיך אָפּגעהאַלטען פון ענטפערען אויף די געשטעלטע פראַגען, אָבער צום סוף האָט ער זיך צורעדט און מיט ביטערקייט, הגם פול מיט טאַקט האָט ער זיך אַרויסגעזאָגט וועגען איצטיגען דייטשלאַנד און די פערספעקטיווען וועלכע מען קאָן פאָראויסזעהען וועגען דער וויטערדיגער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין דריטען רייך.

לודוויג גלויבט נישט אַז היטלער זאָל פאַלען. דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם טריומפירט אין דייטשלאַנד און עס איז אַלצאיינס ווער עס וועט שטיין בראש פון דער בעוועגונג, היטלער אָדער אַן אַנדערער, אויב היטלער זאָל מאָרגען שטאַרבען, וועט דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם ווערען נאָך שטאַרקער, הגם, צי קאָן מען זיך פאָרשטעלען נאָך שטאַרקערער פאַר דעם, וואָס איז דאָרט איצט?

איך וויל, זאָגט לודוויג אַז די אַנהענגער פון דעמאָקראַטיע און שלום זאָלען זיך נישט מאַכען קיין איבעריגע אילוזיעס מכוח דייטשלאַנד, זאָלען זיי זיך נישט גענאַרען און נישט פערמאַכען די אויגען אויף דער אמת'ער זאַכלאַגע. דאָס נייע דייטשלאַנד איז נישט קיין רעוואָלטאַציע פון צוואַנג. דער גרעסטער טייל פון דייטשען פאָלק האָט נישט נאָר אָנגענומען די אידעען פון נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם. נאָר עס איז אויך גרייט אין די אידעען זיך צו האַלטען לאַנג און זיי צו פערטיידיגען.

זעכציג יאָהר, קלערט אויף לודוויג זיין געדאַנק, איז דאָס דייטשע פאָלק געגאַנגען אויפ'ן בעשטימטען וועג, זעכציג יאָהר איז צוגעגאַנגען דער פּראָצעס פון ספּעציפישער ערציהונג, און אָט איז געקומען אַדאָלף היטלער, דער מענש, וועלכער ענטשפּרעכט אינגאַנצען דעם נייעם גייסט פון דייטשען פאָלק. סוף כל סוף איז ער נאָר אַ פּראָדוקט פון ראַזיגען פאָלק. ער בעפרידיגט די בעדערפענישען פון דייטשען פאָלק: זיי זענען זיך געגענזייטיג ווערט איינער דעם אַנדערען.

און גיט נאָר אַ קוק אויף זיי, ווי צופרידען זיי זענען! און צי קאָנען זיי נישט זיין צופרידען, ווען עס האָבען זיך געפונען פיהרער, וועלכע רעדען זיי איין, אַז זיי זענען דאָס בעסטע פאָלק אין דער וועלט? דאָס אויבער־פאָלק! די אויבער־נאַציע!! פערשטייט זיך, אַז זיי האָבען איבערגענומען אַלע טעזיסען פון זייערע פיהרער. היינט קאָן היטלער מיט אַ רוהיגען געוויסען ערקלערען אַז זיין ראַסען־טעאָריע פון בלוט, וועגען קריגערישקייט, זענען די אידעאַלען פון דייטשען פאָלק, ווער אין דייטשלאַנד וועט האָבען די העזה צו זאָגען, אַז ער איז נישט גערעכט?

מיינע ביכער, זאָגט ווייטער לודוויג, זענען פערברענט געוואָרען אינאיינעם מיט די ביכער פון לעסינגן און ספּינאָזאַן, גיט נאָר אַ טראַכט: לעסינג, לודוויג, ספּינאָזאַ! אין דאָס נישט דער גרעסטער שטאָלץ פאַר מיר? איך בין שטאָלץ, איך זאָג דאָס גאַנץ ערנסט! אין יענער בעריהמטער אויטאָדאַפע נאַכט בין איך געווען אין דער שווייץ אין מאָסציאַ, איך האָב צו זיך איינגעלאַדען מיין פריינד עריך רעמאַרקן, מיר האָבען אָנגעשטעלט דעם ראַדיאָ און מיר האָבען זיך איינגעהערט צו די רעדעס און צום זשומען פון די פלאַמען אויפ'ן פלאַץ פאַר דער אָפּערע אין בערלין, רעמאַרקס ביכער האָבען אויך געפלאַקערט אין דאָזיגען פייער, איך האָב געבראַכט פון קעלער אַ פלאַש אַלטען ווין און מיר האָבען די פלאַש אויסגעטרונקען.

די יודען – פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד? צווישען אַלע אויפטוען פון היטלער־רעזשים האָבען זיך די פערפאָלגונגען אַרויסגעוויזען אַלס די סאַמע פּאָפּולערסטע זאַך. עס זענען דערצו געווען צוויי סיבות. ערשטענס, וואָס מען האָט געלערנט האַסען די יודען. שוין געטע האָט אין זיינע בריף דריי מאָל וועגען דעם דערמאָנט. אָבער מען דאַרף אָנערקענען: צווישען די גויים אין דייטשלאַנד איז נישט געווען קיין אַנטיסעמיט. דער אַנטיסעמיטיזם איז נישט געווען קיין נאַטירליכע שטרעבונג פון די קריסטען מען האָט דעם אַנטיסעמיטיזם איינגעאימפט אין דייטשען פאָלק. מאַסאַריק האָט אַ מאָל געזאָגט: מען קאָן זיין אָדער אַ קריסט אָדער אַן אַנטיסעמיט. אָבער ביידע זאַכען מיטאַמאָל — דאָס קאָן מען נישט זיין. און צווייטענס: עס זענען דאָ צופיל יודישע טאַלאַנטען, עס איז דעריבער פאַר האַן צופיל באָדען פאַר קנאה. ווען די פיהרער האָבען געגעבען דעם סיגנאַל, האָט קיינער נישט געלאָזט אויף זיך וואַרטען.

אויב מען וועט מיך פרעגען וועגען גורל פון די יודען אין דייטשלאַנד, וועל איך ענטפערען אַז זייער לאַגע איז האָפנונגסלאָז. כל זמן עס הערשט אין לאַנד דער היטלעריסטישער רעזשים, און דער דאָזיגער רעזשים וועט עקזיסטירען. די עפענטליכע מיינונג האַלט אונטער די מאַסמיטלען פון דער רעגירונג. דעם איינציגען אויסוועג פון דער לאַגע זעה איך אין דער פעראייניגונג פון אַלע יודען אין דער וועלט אויפ'ן אַלוועלטליכען קאָנגרעס, וועלכער וועט פאָרקומען אין פרילינג. מעגליך, אַז די קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט געטראָפען די דייטשע יודען, וועט ענדליך ברענגען צו דער דאָזיגער פעראייניגונג. איך האָף, אַז אונזער פאָלק וועט פערגעסען דעם אונטערשייד אין די פּאַרטייאישע איבערציינגונגען און וועלען אַלע זיך איינוגען אויף דער פלאַטפאָרם, וועלכע קלינגט אַזוי איינפאַך: יודען פון אַלע לענדער, פעראייניגט זיך!

עמיל לודוויג רעדט וועגען דער זאַך לאַנג און מיט טיפער איבערציינגונג דאָס איז, ווי ער אויך, אַ פראַגע, איבער וועלכער ער האָט געטראַכט נישט אין איין שלאָפלאָזער נאַכט, נישט איינמאָל האָט ער איצט געטראַכט איבער פּראָבלעמען וועלכע זענען איהם פריהער אפשר גאָרנישט געקומען אין קאָפּ אַריין, און ווירקליך: וואָסער יוד איז עס געווען לודוויג, דער זוהן פון געהיימראַט פון די וועלט־בעריהמטע ציינער, דער זוהן פון בעריהמטען לייב־מעדיקער, אָקוליסט, וועלכער האָט זיינע קינדער געגעבען אַנשטאָט דעם נאָמען קאָהן, דעם נאָמען לודוויג! וואָסער געמיינזאַמעס האָט געהאַט מיט די יודען, דער געהיימראַט לודוויג קאָהן!

די האָבען קיינמאָל נישט געקענט מוחל זיין מיין פאָטער, וואָס ער איז געווען אַ יוד, האָט לודוויג ווייטער געזאָגט, און הגם ער איז געווען בעריהמט, איז דער וועג אין דער מלוכה־קליניק פאַר איהם געווען געשלאָסען. דאָס איז אָבער נישט געווען קיין מניעה דערצו אַז אַלע דייטשע אַריסטאָקראַטען זאָלען זיך היילען דווקא ביי איהם, ביי דעם יודען קאָהן! דער אַנטיסעמיטיזם מאַכט שלום מיט די יודען, ווען די יודען זענען פאַר איהם נויטיג. איינמאָל האָט איין פירשט, איך וויל נישט אָנרופען זיין נאָמען געזאָגט צו מיין פאָטער: „ווי אַזוי האָט איהרר עס געקאָנט האָבען פאַר איירע אבות עפעס שמוציגע אַלטוואַרג־הענדלער?" מיין פאָטער האָט געענטפערט: „דאָס זענען יערענפאַלס געווען אָרענטליכע מענשען, מעהר עהרליכע פאַר איירע אבות, די ריטערס, וועלכע האָבען זיך פערנומען מיט רוי און מאָרד".

און דאָך האָט מיין פאָטער נישט געהאַט בדעה מיך צו מאַכען פאַר אַ יוד. ער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַז פון מיר וועט אויסוואַקסען אַ מלוכה־בעאַמטער אָדער עפעס אַזוינס, איך בין נישט געווען ערצויגען אַלס יוד, אָבער צו אָפט איז מיר אויסגעקומען צו הערען די ווערטער: דו ביזט אַ יודע, איך האָב געוואוסט, אַז מיין אָרט איז נישט צווישען די, וועלכע האָבען פון מיר חוק געמאַכט. אָבער איך האָב נישט אַריבערגעשריטען די גרעניץ. ביז עס איז נישט געקומען דער יוני פון 1922, איינמאָל אין אָוונד, איך וועל דאָס קיינמאָל נישט פערגעסען, איז אין מיין קאַבינעט אַריינגעלאָפען מייבער אַ פריינד מיט אַ געשריי: ראַטענוי איז ערמאָרדעט! ראַטענוי איז געווען מיין פריינד. אין דאָזיגען מאָמענט האָב איך פערשטאַנען, אַז ער איז בעגאַנגען אַ גרויסען פעהלער: ער איז געווען צופיל דייטש און צו ווייניג יוד. פון יענעם טאָג אָן בין איך געוואָרען מעהר יוד פאַר דייטש. איך האָב דעמאָלט אָנגעשריבען אַ בוך וועגען גרעסטען יוד, יעזוס קריסטוס'ן.

הינדענבורג וויל רעזיגנירען,

וויל ער האלט, אז די נאצים פיהרען דייטשלאנד צו א מפלה

די פּאַריזער פּאָליטישע און אָפיציעלע פּרעסע־אַגענטור „לע קאַפּיטאַל" האָט פערעפענטליכט אַ סענסאַציאָנעלען אַרטיקעל פון איהר בערלינער קאָרעספּאָנדענט. אין דאָזיגען אַרטיקעל ווערט פאָראויסגעזאָגט, אַז פּרעזידענט הינדענבורג וועט אין גיכען פערלאָזען זיין אַמט. הינדענבורג זאָל זיך האָבען דעצידירט צו דעמיסיאָנירען, ווייל ער וויל נישט נעמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער אויסערן־פּאָליטיק, וואָס פיהרט דייטשלאַנד אומפערמיידליך צו אַ מלחמה. דער אַלטער פעלדמאַרשאַל האַלט, אַז פון דער דאָזיגער מלחמת וועט דייטשלאַנד מוזען אַרויס פולשטענדיג צושמעטערט.

די לעצטע וואָכען — שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט — אַרבייט די דייטשע קריגס־אינדוסטריע מיט דער פולער פּאַרע. די רעגירונג בעמיהט זיך אַלין, אַז דאָס זאָל נישט בלייבען בסוד, נאָר זאָל דערגיין צו די ברייטסטע מאַסען. זי וויל דערמיט ווייזען די מאַסען, אַז די רעגירונג שטעלט צוריק אויף דעם אַמאָליגען מיליטערישען כּוח פון דייטשלאַנד. ביי אַזאַ שטימונג איז גענוג איין פּראָוואָקאַציע — און די מלחמה איז אַ פאַקט.

ווי מען גיט איבער, האַלט זיך ביי דער זעלבער מיינונג וואָס הינדענבורג, אויך דער פּרעזידענט פון דער רייכסבאַנק ד"ר שאַכט.

לויט אַנדערע קוועלען פון דייטשלאַנד, לעבט איבער די היטלער־רעגירונג אַן אינערליכען קריזיס. שוין נישטאָ דער אַמאָליגער אימפּעט, די ענטוישונג וואַקסט אָהן אויפהער. די „פיהרער" טראַכטען אויס פערשידענע פּלענער, אָבער די לאַגע ווערט דערפון נישט בעסער, ערגער — יאָ.

איצט איז געשאַפען געוואָרען אַ רעגירונגס־ראַט, מען רופט איהם „דער דירעקטאָריאַט פון פיר". צום „דירעקטאָריאַט" געהערען היטלער, דער אויסערן־מיניסטער נויראַט, דער רייכסווער־מיניסטער בלאָמבערג און דער ווירטשאַפטס־מיניסטער שמידט.

די רעגירונג זעהט, אַז עס וואַקסט די אומצופרידענקייט. די פויערים זעהען, אַז פון די טויזענטער היטלערישע צוזאָגען האָט זיך אויסגעלאָזט אַ בוידעם. אויך די האָפנונגען פון מיטעלשטאַנד זענען נישט מקוים געוואָרען. אָבער אַמשטאַרקסטען זענען אומצופרידען די אַרבייטער, ביי וועלכע דאָס דריטע רייך האָט צוגערויבט די פרייהייט און די אָרגאַניזאַציעס און דערפאַר זיי גענעבען קלענערע אַרבייטס־לוינען און געהעכערטע פּראָדוקטען־פּרייזען.

דער ווירטשאַפטס־מיניסטער שמידט קאָנפערירט בסדר מיט די פאָרשטעהער פון דער שווער־אינדוסטריע, וועלכע ער וויל ווייטער איינהאַלטען צווישען דער טרייער גוואַרדיע פון דער רעגירונג, אָבער אַממייסטען שענקט דער „דירעקטאָריאַט" אויפמערקזאַמקייט דער רייכסווער, וועלכע דאַרף זיין גרייט צו דערשטיקען יעטוועדען פּרווּב פון מרידה געגען דער רעגירונג.

וואָס שייך דעם גרויס־קאַפּיטאַל, איז ער פון איין זייט אומצופרידען צוליב דעם ווירטשאַפטליכען און פינאַנציעלען חורבן, וואָס דער היטלער־רעזשים האָט פאָראורזאַכט, פון דער צווייטער זייט פיהלען זיי אַ גרויסע דאַנקבאַרקייט צו היטלערן, דערפאַר וואָס ער האָט פערניכטעט די אַרבייטער בעוועגונג.

דער פלעביסציט וועט ערשט פארקומען,

אבער די היטלעריסטען ווילדעווען שוין איז סאאר־געביט

אין 1935 דאַרף אין סאַאַר־געביט דורכגעפיהרט ווערען אַ פּלעביסציט — די בעפעלקערונג וועט שטימען פאַר געהערען צו פראַנקרייך אָדער צו דייטשלאַנד. שוין איצט גייט דער פּלעביסציט־קאַמף. אַלע גרייטען זיך צום יאָהר 1935, אָבער מעהר פאַר אַלע — די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען. זיי האָט זיך איינגעגעבען צו שאַפען אַזאַ אַטמאָספער, אַז יעדער איינער האָט מורא זיך אַנטזאָגען מיט זיי, ווייל, ער האָט מורא פאַר נקמה מצד די היטלעריסטען, ווען דער געביט וועט אַריבער צו דייטשלאַנד.

די נאַציס ווילדעווען שוין איצט אין סאַאַר־געביט, גלייך ווי ס'וואָלט שוין געהאַלטען נאָכ'ן פּלעביסציט. זיי טעראָריזירען די פּרעסע, און אַ חוץ דער אַרבייטער־פּרעסע זענען אַלע צייטונגען „גלייכגעשאַלטעט" און בעקומען פּשוט בעפעהלען פון דער היטלערישער צענטראַל־שטעלע. די נאַציס בעפעהלען אַרויסצוהענגען פאָהנער — און זעלטען ווער עס וואַרפט זיך נישט אונטער. קיינער וויל נישט זיין ווייניגער „פּאַטריאָט" פון זיין שכן. און מען האַמערט אַלעמען אַריין אין קאָפּ, אַז זיין פאַר דייטשלאַנד הייסט זיין פאַר היטלערן, אַז נישטאָ גאָר קיין אַנדער דייטשלאַנד. פאַר די געגנער פון היטלעריזם ווערט די לאַגע מיט יעדען טאָג אַלץ שווערער און אומדערטרעגליכער — מען גיט זיי צו פילען דעם טעם פון ווירטשאַפטליכען און פּאָליטישען דרוק און אויך פון פיזישער געוואַלט. די אָרטיגע מאַכט גיט כלומרשט אַרויס פעראָרדנונגען געגען טעראָר, אָבער די נאַציס לאַכען זיך אויס פון די פעראָרדנונגען. סיי ווי איז כמעט דער גאַנצער מאַכט־אַפּאַראַט פאַקטיש נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטיש. נישט פאַרהאַן קיין איינציגער דייטשער ריכטער אין סאַאַר געביט, וואָס זאָל נישט זיין נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטיש געשטימט.

די ס"ד־צייטונג „דייטשע פרייהייט, פון וואַנען מיר נעמען אַרויס די דאָזיגע ידיעות, ברענגט טאַקע אָהן אַ שיער פאַלען פון נאַצי־יוסטיץ אין סאַאַר־געביט. נישטאָ אַזאַ פערברעכען, וואָס זאָל נישט אַראָפּ אומבעשטראָפט פאַר די נאַצי־מערדער.

צווישען אַנדערען ווערט געבראַכט אַזאַ פאַל: דער היטלעריסט און שטאָטישער ראַטמאַן הילזענזויער איז בעפאַלען צוויי יודישע יונגעלייט מיט די ערגסטע זידלערייען, און האָט צוגערופען אַ גרופּע שטורמיסטען, וועלכע האָבען מיט'ן געזאַנג פון לידער, ווי „ווען יודען־בלוט פון מעסער־רינט" א. ד. גל. די צוויי יודען גוט אָנגעממית'ס. איינער האָט בעקומען אַ שווערע וואונד אין קאָפּ. די זאַך איז געקומען צום געריכט. אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זענען געזעסען נישט נאָר די היטלער־פּראָוואָצעס, נאָר אויך איינער פון די צוויי יודען — דער שווער פערוואונדעטער. דער סוף איז געווען, אַז די אָנפאַלער האָבען בעקומען אַ געלד־שטראָף פון 600 פראַנק. דער יודישער יונגערמאַן איז אַרויס פריי. און אַלע האָבען געהאַלטען, אַז די יודישע יונגעלייט האָבען נאָך גוט אָפּגעשניטען...

אין די קליינע שטעטלעך, שרייבט די צייטונג, וועט אַ נישט־היטלעריסט נישט וואַגען אַרויסצוגיין אין אָוונד פון שטוב — מען איז נישט זיכער מיט'ן לעבען.

די אויסגאבען פון דער תל־אביב'ער זעלבסט־פערוואלטונג אויף בילדונג

תל־אביב. (יט"א). לויט די מיטיילונגען פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס - מאַכט אין תל־אביב, האָבען די אויסגאַבען פון דער שטאָט אויף בילדונג בעטראָפען אין פערגאַנגענעם יאָהר 100 טויזענט 453 פונט. די שטאָט האַלט אויס 103 שולען און ערציהונגס־אַנשטאַלטען, אין וועלכע עס לערנען זיך 15.318 קינדער, געבענדיג בעשעפטיגונג 570 לעהרער.

אין תל־אביב זענען פערהאַן 100 שטענדיגע סינאַגאָגען און בתי־מדרשים פון וועלכע 42 געפינען זיך אין ספעציעלע בנינים. אין משך פון די לעצטע ימים־נוראים זענען חוץ דעם געווען בעטיג לערך 70 מנינים. אין דעם פערגאַנגענעם יאָהר האָט די צאָהל מתפללים אין די שולען און בתי־מדרשים אויסגעמאַכט לערך 75 פראָצענט פון אַלע דערוואַקסענע מענער און פרויען אין דער שטאָט.

גרוסען פון דער הויפּט־שטאָט

אָנהויב פון פּאָליטישען סעזאָן

פון אונזער וואַרשאַווער קאָרעספּאָנדענט מ. עלבוים.

עס האָבען זיך שוין געענדיגט אין פּוילען די יום־טוב־טעג.

עס האָבען שוין אויפגעהערט שאַלען די טרומייטען וואָס האָבען גערופען צו צייכענען די נאַציאָנאַלע הלוואה; עס זענען שוין שטיל געוואָרען די אולאַנען־פאַנפאַרען, וואָס האָבען געיובעלט אויף די קראָקאָווער בלאָניע־פעלדער. בעת די גרויסע פייערליכקייטען מיט'ן אַנטייל פון מלוכה־פּרעזידענט, מאַרשאַל פּילסודסקי, די גאַנצע רעגירונג, דיפּלאָמאַטיע און הויכגעשטעלטע געסט. —

אין פּוילען הויבט זיך צוריק אָן די טאָג־טעג־ליכע אַרבייט, מען דאַרגט ווידער פאַר'ן רעאַלען היינט, און מען טראַכט ווידער וועגען דעם טרו־קענעם מאָרגען.

ווידער דאַרגען די בירגער וועגען אַרויסקריכען פון'ם קריזיס, ווידער טראַכטען די סוחרים און האַנדווערקער וועגען אַן'עצה־געבען־זיך מיט די שטייער־דאגות, און — אויך די רעגירונג האָט זיך צוריק גענומען צו די אַלט־נייע זאָרגען: דורכ־פיהרען אַ רייהע נייע געזעצען, אויסבעסער'ען אַ ריי נישט־דערטראַגענע זאַכען און — „שמידען דאָס אייזען ווי לאַנג ס'איז נאָך הייס".

מען מוז מודה־זיין, אַז די אַטמאָספערע אין פּוילען איז לעצטענס אַביסעל אָנגעוואַרעמט גע־וואָרען צום גוטען, צום גונסטען פון די רעגי־רונגס־ספערען.

עס איז גענוג צו דערמאָנען בלויז די הלוואה אַ רייהע דיפּלאָמאַטישע נצחונות אויפ'ן אינטערנאַ־ציאָנאַלען באָדען, די דערגעהנטערונג מיט'ן אַלוועלט־ליכען יודישען עלעמענט דורכ'ן נישט־אָפּיציע־לען שטיצען דעם דייטשלאַנד־באָיקאָט און, ענד־ליך, דער אָנהויב פון דער רעגולירער שיף־קאָמו־ניקאַציע מיט ארץ־ישראל — אַט דאָס אַלץ האָט פערשריבען אויף דער קאָנטאָ פון די איצטיגע רע־גירונגס־ספערען און די גופא, אָט די ספערען, זענען פון דעם אַלעם גאַנץ צופרידען.

איצט הויבט זיך טאַקע אָן אין פּוילען דער פּאָליטישער סעזאָן, שוין די טעג דאַרף בעקאַנט־ווערען ווען עס וועלען אָנהויבען זייער אַרבייט די פּאַרלאַמענט־אינסטאַנצען, דער סיים און סענאַט.

עס דאַרפען זיך שוין אָנהויבען די בודזשעט־אַרבייט פונ'ם פּאַרלאַמענט און די דאָזיגע אַרבייטען וועלען הייאָהר זיין פיל לייכטערע, ווייל די אויסזיכטען אויף מאָרגען זענען פון אַ מעהר־ראָזען קאָליר. בלויז דאָס אַרייגרעכענען אינ'ם בודזשעט דאָס צאָה־לען די ראַטעס פון די אויסלענדישע חובות שטעלט זיך פאַר גוט, מחמת דאָס פאַלען פונ'ם דאָלאַר, בלייבען אין דער מלוכה־קאַסע אַ סך, אַ סך מי־ליאָנען זלאָטעס און דאָס איז היינט אַ גרויסער בע־דייטענדער פּלוס.

דער סיים, וועלכער וועט זיך בקרוב צונויפ־קומען וועט האָבען אַ חוץ די געפּלאַנטע, בעקאַנ־טע קאָנסטיטוציע־ענדערונגען, אויך צו בעטראַכטען אַ רייהע נייע געזעץ־פּראָיעקטען, צווישען וועלכע ווי מען שמועסט, עס זאָל זיך אויך געפינען אַ פּראָ־יעקט וועגען רעפאָרמירען דעם איצטיגען שטייער־סיסטעם, אַ רעפאָרם וואָס זאָל זיין לטובת די שט־ער־צאָהלער. דער „טשוואַק" פון דעם דאָזיגען נייעם שטייער־געזעץ זאָל זיין, קודם־כל דער פּונקט וועגען שענקען אָדער אָפּשטעלען אויף אַ לאַנגער צייט די פעליגע שטייערען, אַפילו פון דער נאָהנטער פערגאַנגענער צייט. דער דאָזיגער שטייער־מאָראַטאָריום זאָל, אין דער ערשטער ריי, זיין גוטע דעם שטאָטישען עלעמענט, — סוחרים, קליינהענדלער און האַנדווערקער, — ווייל פאַר'ן דאָרף איז, כידוע, אַזאַ מאָראַטאָריום שוין געמאַכט געוואָרען מיט אַ צייט צוריק.

מען קאָן נישט פערענדיגען דאָס שטיקעלע פּאָליטישע איבערזיכט כו', דער איצטיגער לאַגע אין פּוילען, ווען מען זאָל נישט דערמאָנען די מיינונג פון דעם בעקאַנטען עקאָנאָמיסט פּראָפעסאָר קרשיוואַנאָווסקי, וועלכער האָט די טעג אויף אַן'ענגער פערזאַמלונג פון פּוילישע עקאָנאָמיסטען ער־קלערט אַז פּוילען לעבט איצט איבער אַ קליינעם „פּראָספּעריטי", אַ קליינע ווירטשאַפטליכע אויפ־לעבונג, וואָס ווערט כסדר פערשטאַרקט דורך אַ ריי בכיוונדיגע און נישט־בכיוונדיגע ערשיינונגען, צו די דאָזיגע ערשיינונגען געהערט בלי־ספק דאָס פאַל־לען פונ'ם דאָלאַר, דער באָיקאָט אויף דייטשע סחורות וואָס איז אָנגעהויבען געוואָרען דורך די יודען אָן, סטיכיש, אונטערגעכאַפּט געוואָרען דורך אַלע און דאָס העכערן אויף צעהן־פאַך דעם צאָל פון אַ ריי וויכטיגע אויסלענדישע אַרטיקלען, וועלכע מען וועט איצט מוזען אויסאַרבייטען און קויפען אין פּוילען.

אינגאַנצען גענומען איז אפשר גערעכט דער פּראָפעסאָר קרשיוואַנאָווסקי: עפּעס זעהט מען טאַקי שוין אָן אויפ'ן אַרבייטס־ און האַנדעלס־מאַרק. פאַבריקען אַרבייטען צו־ביסלעך. מען זעהט שוין סוחרים פון דער פּראָווינץ, דער פערבריוך אויפ'ן דאָרף איז שטאַרקער געוואָרען, און — הלוואי זאָל עס אַזוי ווייטער געהן אין אַזאַ טעמפּאָ, ווי עס זעהט זיך, וועט, אפשר, זיין גאַנץ נישט־קשה.

פּוילען האָט, אין די לעצטע יאָהרען, געהאַט אַ טענדענץ נאָכצוטון אַמעריקא. עס איז אָבער מעג־ליך, אַז אין פּוילען וועט זיך די לאַנד־פערבעסערונג, הגם אָהן אַן'אייגענעם רוזוועלט־פּלאַן.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער

BAJKA

היינט און פאָלגענדע טעג
גרויסער פּראָגראַם
א. נ.

„ראַמאָנאַ און יולטשאַ"

פּרעכטיגע קאָמעדיע מיט'ן אַנטייל פון די
פּוילישע ליבלינגער

Pogożelska, Dymsza i Tom

אויסער פּראָגראַם אַ פאַרס ווי אויך
לאַנד־אַקטואַליטעטען.

פּרייזען פון די פּלעצער אויף די ערשטע
סעאַנסען צו 40 און 50 גר. אַלע פּלעצער.
אָנהויב 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

געגען האַנדווערק־אויסבילדונג פון נישט־אַרישע אויסלענדער

בערלין, (יט"א). ווי דער „בערלינער בער־זען־קוריער" טיילט מיט האָט דער פּרעזידענט פון דער האַנדווערקער־קאַמער דעפּ. קאָצמאַן פערבאָטען די האַנדווערק־מייסטער דורכצופיהרען וועלכע עס איז אויסבילדונגס־קורסען פאַר נישט־אַרישע אויסלענדער. דער פערבאָט ווערט מאָטיווירט דער מיט, וואָס דאָס האַנדווערק טאָר נישט אַליין ערציהען פאַר זיך קיין פיינד".

איבערזידלונגס־פּלענער פון די דייטשע יודען

בערלין. (יט"א). דער צענטראַל־אויסשוס פון די דייטשע יודען פאַר הילף און אויפבוי טיילט מיט דאָס אין קורצען וועט געשאַפען ווערען אַ ספּע־ציעלע קאָמיסיע צו בעטראַכטען די איבערזידלונגס־פּלענער פון די דייטשע יודען קיין אויסלאַנד.

דער צענטראַל־אויסשוס נעהמט דערווייל, נישט קיין פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר קיין שום פּלאַן און פיהרט איצט דורך אַן'ערנסטע פערהאַנדלונג פון די איבערזידלונגס־פּלענער.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17
נעהמט אָן פון 1—2 בייטאָג און פון 4—7 נאָכמ.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע
קראַנקהייטען איז מענער־שוואַכע
צוריקגעקעהרט
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אומבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרייז!

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־
קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנד־
לונג און ספּעציעלע בעראַטונג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אומבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרייזען.

שבתי־צביניקעס

זענען יעצט נאָך פאַרהאַן אין טערקיי

(פון אַ בעזוך)

פון ה. לאַנג.

קיין זאַך איז נישט פערפאַלען געגאַנגען פון די ספרדים'דיגע וועגען איבער וועלכע יודען זענען געגאַנגען אין די לעצטע עטליכע הונדערט יאָהר. אַלטע, שטיקער צעריסענע וועלטען ליגען באַרין יודישען אַרומוואַנדער. יודישע פוס־טריט פון אַמאָל און פון היינט אין די לענדער פון קליין־אַזיע פער־שיפער'ען (און פערשלעפען זיי נאָכצוגעהן. טערקיי האָט מיך איבעראַשט, מעהר ווי דאָס, זי צושטעלט ס'האַרץ ווי מיט נאָדלען געשטאָכען אין פייער. איזמיר שטעט סמירנא און אַדריאַנאָפּאָל האָבען נאָך אַלץ די „שבתי צביניקעס"...

יענע אָנהענגער פונ'ם פאַלשען משיח, וועל־כער האָט אין 17 יאָרהונדערט צעטרייסלט די וועלט.

דייערע אייניקלעך און אור־אייניקלעך, האַלב יודען, האַלב־מאַכמעדאַנער, וועלכע וואַרטען נאָך אין די היינטיגע טעג, אַז מיט זייער משיח שבתי צבי וועט געשעהן אַ נס פון „תחית המתים", ער זאָל ווידער זיך בעווייזען פאַר זיי...

מען קען דערפון לאַכען, אָבער אין מיטען אַפּשטאַטען ווערט מען גערירט.

אַזאַ מערקווירדיגקייט. ווי אַזוי האָט זיך דאָס פערהאַלטען? שאָטענס פון אַ צייט אין יודישען לעבען, ווען הילפלאָזיגקייט האָט געבראַכט וואַהנ־זין. און איך זעה זיי, די שאָטענס, אין פלייש און אין בלוט. איך בין אין זייערע שטיבלעך; מען פיהרט מיך צו זייערע געהיימע שולכלעך; איך ווער בעקאַנט מיט זייער אינערליכען לעבען.

אַ פערוואַלגערטע סטאַציע פון יודישע וואַנדע־רונגען, גייסטיגע בלאָנדזשעניש'ען און זיי צופּען דעם מח זיך צו פרעגען: ווער ווייסט, צי מיר וואָל־טען איצט נישט געהאַט אַ שבתי צבי, ווען מיר וואָל־טען נישט געווען אָפּגעריסען פון מיטעל־אַלטער! העריעזו מען דאָך אַזעלכע מאָדנע רייד פון יודען פון דייטשלאַנד, וועלכע איך בעגעגען אויף אַלע מיינע רייזעס, אויף צוגען און אויף שיפען! אזא הילפלאָזיגקייט אין זייערע בליקען! אפשר טאַקע האָבען אַזוי אויסגעקוקט אַלע יענע יודען, וועלכע האָבען זיך געקלאַמערט אָן שבתי צבי!

דאָן זענען עס צערשט געווען די שפּאַניש־פּאָרטוגעזישע יודען, וואָס האָבען זיך אַ כאַפּ־געטון צו פאַלשע משיחים, וואָגלערס איבער די ברעגעס פון מיטעל־לענדישען ים, האָבען די קינדער און קינדס־קינדער פון יודישע מש־פחות אין שפּאַניע נישט געקענט פערגעסען די גרויל־געשיכטע פון זייערע עלטערען, און ווי האָבען געבענקט און געוואַרט אויף אַ משיח. און יעקב אין מאַדריד, שפּאַניע און אין ליסאַבאָן, פּאָרטוגאַל, האָט מען מיר געראַטען, איך זאָל בע־זוכען טערקיי און זיין אין סמירנא. אויב איך וויל נאָכגעהן די טריט פון דעם יודישען קאַפּי־טעל: „שפּאַניע", און אין ירושלים האָט מען צו מיר נאָך מעהר געזאָגט וועגען דעם: ער'שט ביי די שבתי־צבי יודען אין סמירנא און אין אַדריאַ־נאָפּאָל וועל איך זעהן אַ וואונדערליכקייט; אַנ־אויסמיש פון ספרדישע און אשכנזישע יודישקייט צוזאַמענגעפּלאָכטען מיט מאַכמעדאַנישע לעבענס־פיהרונגען, וואָס האָט געשאַפען דעם אייגענאַרטיגען סטען פאָלקלאָר, מנהגים, טראַדיציעס...

פון איך ענדליך אין סמירנא, אַ צוואָרפענע שטאָט אויף בערג צווישען וואַסערען פון אַ גרויסען האַפען, און מען פיהרט מיך צו אַ הייל, וואו שבתי צבי האָט זיך אויפגעהאַלטען אין זיינע יונגע יאָהרען.

אַ געהיימנישפולקייט שלאָגט אַרויס, דערביי איז אַ שטיבעל מיט אַ צלם אויף דער טיר, און אונ־טערן צלם איז אויסגעאַרבעט דער יאָהר 1666 און דאָס איז אַנ'אָנדענק פון עפּעס אַ דרש.

דאָרטען האָבען אויך קריסטען געוואַרט אויף אַ משיח, עס האָט דאַן אין דעם יאָהר 1666, גע־האָלט זיין די „צווייטע ענטפּלעקונג" פון קריסטוסין. די גאַנצע וועלט איז געווען אָנגעפולט מיט משיח־ערוואַרטונגען. אַ רעליגיעזער ספּאַזם אויף אַלע וועגען. אויך די יודען האָבען אויפ'ן יאָהר 1666 געמאַכט חשבונות, אַז דאַן וועט משיח קומען. די חשבונות האָבען זיך גענומען פון אַ הונדערט יאָהר פריהער. פון די צייטען פון „קבלה"; אָבער זיי זענען שוין געווען געשפּייזט פון נייע גרוילען אויף יודען, נייע הילפלאָזיגקייט, די אויסשלאַכטונגען פון יודען. און ווען שבתי צבי איז געבוירען געוואָ־רען אין טערקיי, און איז אין יענער צייט אויפגע־קומען, פריהער אַלס אַ יונגער „מקובל", אַ זיך פיי־ניגענדער צו קענען זיך בעהעפטען מיט גאָט, און באַכהיים אַלס אַ משיח, אַז ער איז דאָס דער דערליי־זער, אויף ווען די יודען האָבען געוואַרט, האָט ער מיט זיך געקראָגען כמעט די גאַנצע יודישע וועלט, וואו אַ לאַנד האָט ער אָפּגעקלונגען און פון דאַנען, פון דער הייל, איז דאָס אַרויסגעקומען יענער פערכאַפּענדער וואַהנזין. און דער וואַהנזין איז נאָך איצט דאָ.

שבתי צבי האָט זיך געשמד'ט; ער איז איבער־געגאַנגען צום מאַכמעדאַניזם, דאַן שוין די הער־שענדע רעליגיע אין טערקיי; און מיט איהם האָבען זיך געשמד'ט אַ טייל פון זיינע אָנהענגער און עס האָט ביי זיי געהייסען, אַז אַזוי האָט עס געדאַרפט זיין, וואָרום פסוקים אין ספרים האָבען דאָס פאַר־אויסגעזאָגט; און זייערע איצטיגע אייניקלעך און אור־אייניקלעך האַלטען זיך נאָך דערמיט — זיי זענען מאַכמעדאַנער, אָבער געבען נישט אויף יו־דישע מנהגים...

* * *

סמירנא איז כמעט אַ יודישע שטאָט, מייס־טענס פון די ספרדישע, די שפּאַניאַלישע יודען. איהר גאַנצע בעפעלקערונג איז איצט אַרום הונ־דערט טויזענד און יודען — דרייסיג טויזענד.

מיט זייער „יודישקייט" האַלטען זיך די שבתי צבי יודען אין געהיים. ווען שבתי צבי איז אַרעס־טירט געוואָרען, און די גאַנצע בעוועגונג פון טומעל און געפילדער האָט צוזאַמענגעבראָכען, זע־נען אויך די געבליבענע אָנהענגער זיינע פערפאָלגט געוואָרען. אַ חוץ דעם, איז זייער שמד זיי אַליין געווען אַ נישט־נאַטירליכע זאַך, כאָטש זיי האָבען געפונען פסוקים צו בערעכטיגען זייער שריט. זע־נען זיי טיילווייז געוואָרען יודען אַלע מאָל. די יודיש־קייט בעהאַלטען און דאָס איז איבערגעגאַנגען פון דור צו דור. זיי זענען עפענטליך מאַכמעדאַנער, זיי געהען אין מאָשעען (מאַכמעדאַנישע קלויסטערס געבעט־הייזער) און זיי געהען אַריין מיט מעהר פּאַראַד ווי זייערע שכנים, נישט־געשמד'טע מאַכ־מעדאַנער. דאָס אַ פּנים איז די אייגענשאַפט פון יעדער משומד. ער דאַרף ווייזען, אַז ער איז „פּויפּ־סטליכער פונ'ם פּויפּסט".

און ווען זיי זענען פערטיג מיט תפילות אין דער מאָשעע געהען זיי ערשט צו זייערע שולעכ־לעך אַוועק.

די שולכלעך זענען בעהעלטענישען. מען קומט אין זיי אַריין דורך געהיימע טירען פון וואוי־נונגען. זיי וואוינען אין שטיבלעך, וואָס זענען אַזוי ווי צוזאַמענגעוואָרפען. אַ שטיבעל אין אַ שטי־בעל, אויף גאַנצע געסלעך און אויף הויפען. זיי האַלטען זיך צוזאַמען און איין שכן קען אַריינ־קומען צום צווייטען דורך טירלעך, וואָס אַ פרעמ־דער אויג קען כמעט נישט אָנזעהן. און אַזעלכע טירלעך פיהרען אויך צו די שולכלעך.

אָבער סמירנא רעדט, אַז אויך מוסטאפא קעמאַל פּאַשאַ איז אונזערס אַ שטיף־ברודער, שטאַמט פון די שבתי צביס משומדים. איך האָב עס פריהער געהערט אין ירושלים, און איך האָב געמיינט, אַז עס איז אַ בטלנישע מעשה, כאָטש דער, וועלכער האָט עס מיר געזאָגט, איז אַ פּינקטליכער נאָכפאָלגער פון אַלץ, וואָס קומט פאָר אַרום יודען אין די מזרח לענדער. אין סמירנא רעדען דערפון די נישט־יודען און אַזעלכע, וועלכע זענען גוט בעקאַנט מיט טער־קייס פּאָליטישע געשיכטע. מען האָט פאַר מיר אויסגערעכענט אַ גאַנצען צעטעל פון מוסטאַפאַ קעמאַלס קרובים, וועגען וועלכע עס איז קיין צווייפעל נישטאָ, אַז זיי זענען שבתי צביניקעס.

אויף סמירנער גאַסען טרעפט מען אויך מענ־שען מיט רינגען אויף די פינגער און מיט די יו־דישע בוכשטאַבען „ש. — צ." אויף די רינגען אויס געקריצט דאָס זענען די בוכשטאַבען פונ'ם נאָ־מען שבתי צבי. מען קען אויך זעהן די בוכשטאַבען אויף די פערשידענסטע ציהרונג אין פענסטער. אויף מגן־דוד'לעך, אויף קייטעלעך, האַלז־בענד־לעך. אין די צייטען פון שבתי צבי איז דאָס געווען די עלטעסטע יודישע ציהרונג, דאָס איז פערבלי־בען אין דער שטאָט אַדריאַנאָפּאָל נאָך מעהר ווי אין סמירנא.

צו אַ טורמע אין אַדריאַנאָפּאָל איז שבתי צבי אַוועקגעפיהרט געוואָרען ערב זיין סוף. איך שטיי ביי אַ געביידע, אַן'אַלטער גראָהער מויער מיט אָפּגעשיילטע ווענט און מיט אָפּגעכער אויף הויפען, ווענט וועלכע מען זאָגט מיר, אַז דאָ אויפ'ן זעלבען אָרט איז דאָס געווען די דראַמאַטישע ענדע פונ'ם יודישען גלויבען אין איהם. דאָ איז פאָרגע־קומען די סצענע מיט זיין אָנטון אויפ'ן קאָפּ דעם טערקישען טורבאַן אַלס אַ צייכען, אַז ער געהט צום שמד.

* * *

זיי זענען צוטיילט אויף עטליכע סעקטעס. די הויפּטסעקטע שבתי צביניקעס. די סעקטע פון אַדריאַנאָפּאָל האַלט נישט פון דער הייל אין סמיר־נא, אין וועלכער שבתי צבי האָט אין די יונגע יאָהרען געלערנט „קבלה", דאָס איז איבער דער דערביי'איגער שטיבעל מיט'ן צלם, וואָס איז אַנ'אָנ־דענקונג פון מאַרטירער'ישע קריסטליכקייט (אַ קריסטליכער בישאָף איז אויף יענעם אָרט געמאַר־טערט געוואָרען פון מאַכמעדאַנער). דערפאַר האַלט זיך פעסט די סעקטע פון אַדריאַנאָפּאָל אָן עטליכע אַלטע האַלב־אָפּגעריבענע ווערטער אויף אַ וואַנד פון אַ שולכלעך אין סמירנא. די ווערטער זענען: „תקון עולם במלכות שדי"...

געבליבען זענען דאָרטען די ווערטער פון די „קבלה"־צייטען

אין די לעצטע עטליכע יאָהר איז אָנגעגאַנגען אַ שאַרפער סעקטאַנטישער קריג צווישען די שבתי צבי'ניקעס פון סמירנא און אַדריאַנאָפּאָל. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען שבת, צי מען זאָל האַל־טען אָפען די געוועלבער אום שבת. די סעקטע פון אַדריאַנאָפּאָל האָט אָנגענומען דעם סדר צו האַל־טען אָפען די געוועלבער, אָבער נישט צו פער־קויפען קיין זאַך. עס הייסט, מען דאַרף האַלטען אָפען, כדי נישט צו זיין אַנדערש פון די שכנים אמת'ע מאַכמעדאַנער, אָבער קומט אַריין אימיצער אין געוועלב צו קויפען עפּעס, זאָל מען אַזוי איהם בעהאַנדלען אַז ער זאָל נישט קויפען. מען האַלט דערפאַר שבת אין די געוועלבער קליינע קינדער. און קומט ווער אַריין, זאָגען זיי באַלד, אַז דער פאָטער איז נישטאָ. און זיי אַליין קענען גאָרנישט געבען. עס איז געווען נאָך אַ פּונקט אין דעם סעק־טאַנטישען קריג. די שבתי צבי'ניקעס פון סמיר־נא האָבען אַנ'איינפיהר, אַז ווען זיי זענען אין זיי־ערע שולכלעך אָדער פיהרען דורך אַ רעליגיעזע צערעמאָניע עהנליך צו אַ יודישער, הייסען זיי זייערע פרויען שטעהן ביי די טירען אין דרויסען צו זעהן, אויב אימיצער קומט אָן. די שבתי צבי־ניקעס פון אַדריאַנאָפּאָל האָבען דאָס אָפּגעשאַפט. זיי שטעלען אַוועק יונגע בחורים'לעך. דערפאַר האָ־בען זיי אָנגעהויבען געבען די פרויען אַן'אַנדער ראָלע. זיי, די פרויען, זענען די אַריינבריינגער און אַרויסטראָגער פונ'ם „הייליגען קאַסטען".

שאָטענס פון אַ פערגאַנגענער צייט קריכען זיך אַרום...

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אינטערעסאנטע געזעצע

ווען און ווי אזוי ווערט אנגעוואנדט א פרזשימוס?

אויב דאס געריכט האט ארויסגעגעבען א פסק-דין, לויט וועלכען אן'איינגעקלאגטער איז מחויב אפצושטעלען א געוויסע טעטיגקייט למשל: צו בויען אויפן איינקלאגערס פלאץ אדער ניט צו שטערען דעם איינקלאגער אין א געוויסע טעטיגקייט, למשל: צו נעמען וואסער פון א בשותפות׳דיגע פלומפ און ער האנדעלט בפירוש געגען דער ערווענטען פסק דין. קאן דאס געריכט אויפן פאר-שלאג פון איינקלאגער דעם איינגעקלאגטען פער-משפטען צו בעצאהלען א געלד-שטראף אין דער הויך ביז טויזענט זלאטעס אדער אנווענדען לגבי איהם אנ'אזוי גערופענעם פערזענליכען פרזשימוס אויף א טערמין ביז 2 וואכען.

אין פאל, ווען די איינמאל אנגעוואנדענע רעפרעסיע ווירקט נישט אויפן שולדיגען און ער זעצט ווייטער פאר זיין עקשנות, מעג דאס געריכט אויפן פארשלאג פון פאראינטערעסירטען איינקלא-גער אויפסניי אנווענדען א פרזשימוס אין דער זעלבער נארמע, אזוי כסדר. בכלל קאן אבער אין איין ענין אנגעוואנדען ווערען נישט מעהר, ווי 6 חדשים פרזשימוס.

לגבי פערזאנען, וועמענס געזונד צושטאנד קען בעדראט ווערען, זיצענדיג אין תפיסה ווערט דער פרזשימוס אפגעלייגט, די בעוויזען אדער גע-געבעוויזען פון אימשטאנד דארף דורכפיהרען אויף זיין חשבון דער פאראינטערעסירטער צד. אין וויכטיגע פאלען איז דאס געריכט בערופען אפצו-לייגען דעם פרזשימוס אויף א טערמין פון העכ-סטענס 7 טאג.

איבערהויפט דארף מען געדענקען, אז אויב א'נאיינקלאגער אויף אנווענדען לגבי איינגעקלאג-טען א פרזשימוס, מוז ער פאראויס בעלייגען ביים קאמארניק די נויטיגע סומע אויסצוהאלטען דעם שולדיגען אין ארעסט אין משך פון דער גאנצער בעשטימטער צייט.

אין צוזאמענהאנג מיט די אנגעוויזענע בע-דינגונגען פון אנווענדען א פרזשימוס, איז אויך בדאי צו בעמערקען, אז אויך די געלד-שטראפען קאנען אויסגעמאסטען ווערען אייניגע מאל, שלעפּ-פאלס צוזאמען נישט מעהר, ווי 10 טויזענד זל. אז אין איין און אין דעמזעלבען פאל קאנען אנ-געוואנדען ווערען ביידע ארט רעפרעסיעס אבער נישט גלייכצייטיג.

דעסגלייכען איז אויך וויכטיג צוצוגעבען, אז אויפ'ן פארשלאג פון איינקלאגער קען דאס געריכט פערפליכטען דעם איינגעקלאגטען צו פערזיכערען דעם עווענטועלען שאדען, וועלכען ער קאן פער-שאפען דעם איינקלאגער צוליב'ן בפיוונדיגען זיך נישט צופאסען צום פסק-דין.

נייע כללים וועגען פיהרען בישריפטס-ביורעס

ענדליך איז דערשינען אין לעצטען נומער דזש. אוסטאוו די אויספיהר-פעראָרדנונג צום אוס-טאוו וועגען בישריפטס-ביורעס. אויך די נייע פער-ארדנונג לעזט נישט דעם זורל פון די עקזיס-טירענדע בישריפטס-ביורעס. דער וויכטיגסטער פונקט איז דאך דער ארטיקעל 1 פון דערמאנטע אוסטאוו, וועלכער זאגט, אז א בישריפטס-ביורא וועט קאנען געפיהרט ווערען נאר אין די ערטער ווא די בעפעלקערונג וועט זיך אין אזעלכע נויטי-גען. דער ארטיקעל 3 פון דער אויספיהר-פער-ארדנונג קלערט נור אויף, אז דאס וועט זיין אפ-העניגיג פון דער צאהל און אינטעליגענץ פון דער ארטיגער און ארומיגער בעפעלקערונג. פון דער צאהל און ארט טעטיגע אמטען, פארגאנגענע צאהל אדוואקאטען און געריכטס-פערטיידיגער און אין אויסנאהם-פאלען אויך פון דער אנערקענונג פון דער ארטיגער זעלבסטפערוואלטונג, אדוואקאטען קאמער און ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס.

וואס שייך לאדז און אנדערע שטעט, וואו ס'זענען פאראן גענוג אדוואקאטען, איז דא קנאפע שאנסען, אז מ'זאל אנערקענען די נויטווענדיגקייט פון בישריפטס-ביוראס, אלענפאלס אין דער עקזיס-טירענדער צאהל.

פאר די ביורעס, וועלכע וועלען יא האבען א פלאץ, איז זעהר וויכטיג דער ארטיקעל 11 טייל 1 פונקט c פון דער פערמאנענטליכער אויס-פיהר-פעראָרדנונג לויט דער דאזיגער בעשטימונג וועלען די אינהאבער פון ביורעס, וועלכע זענען שוין טעטיג מינדעסטענס 8 יאהר בעפרייט ווערען פון דער פליכט צו בעלעגען אנ'עקזאמען.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

מאראטאריום פון היפאטעק-חובות

דער היפאטעק-מאראטאריום נעמט ארום בלויז דעם קאפיטאל און שפרייט זיך נישט אויס אויף די פראצענטער, אלענפאלס אויף די יעניגע צינזען, וועלכע שטאמען פאר דער צייט ביז'ן 1 אפריל 1933. די עקזעקוציע פון פערלעגענע צינזען פאר דער דערמאנטער צייט אלס איינס, צי זיי זענען שוין צוגעמשפט געווארען אדער נישט איז דעריבער דערלאזבאר אין דער אפגע-רעדטער אדער צוגעמשפטער הויך.

עקסמיסיעס פון סובלאקאטארען

דער בלויזער פאקט, וואס דער הויפט-לאקא-טאר שטעלט צו דער דיספאזיציע פון סובלאקא-טאר אנ'אנדערע דירה, מעג ער אפילו אין אלגע-מיין צו איהם נישט האבען קיין פרעטענציעס, גיט שוין אליין א גענוגענדער רעכטליכער גרונד פאר אנ'עקסמיסיע.

פליכט צו בעווייזען די הויך פון גרונד-דירה-געלד

פרינציפיעל איז דער פערדינגער מחויב צו בעווייזען, וויפיל די דירה איז געגאנגען פאר דער מלחמה. קוים איז אבער געשלאסען געווארען א גילטיגער קאנטראקט אויף א בעשטימטען טער-מין און דער לאקאטאר וויל נאכ'ן אפלויף פון אפגערעטען טערמין פערקלענערען די סומע דירה-געלד, מוז ער בעווייזען, וויפיל ס'האט בע-טראפען דאס גרונד דירה-געלד פון פערנומענעם לאקאל. אלס בעוויין קאן אין אזא פאל דינען די ענטשיידונג פון שידס-אמט, דאס עדות-זאגען פון לאקאטאר, וועלכער האט געוואוינט אין דער זעלבער דירה אין יוני 1914 עווענטועל א פאר-געשטעלטער קאנטראקט, א קוויטירונג אדער אנ-אנדערער דאקומענט.

זאַיענטשעס אויף חובות

אויב ביי א לאקאטאר איז בעלייגט געווארען א זאיענטשע לטובת דעם הויזווירטס-קרעדיטאר און דער לאקאטאר האט, נישט קוקענדיג דערויף ווייטער געצאהלט דעם הויזווירט דירה-געלד, מעג דער דאזיגער קרעדיטאר נאכאמאל אויפמאנען פון זעלבען לאקאטאר די קוועסטיאנירטע סומע. דער לאקאטאר האט נאר אין אזא פאל דאס רעכט די נישט ריכטיג בעצאהלטע סומע צוריקצומאהנען פון הויזווירט.

אויסשטרייכע שטראפען

בנוגע דער פראצעדור פון אויסשטרייכען א שטראף איז אנ'אונטערשיד, צי ס'האנדעלט זיך וועגען אנ'אדמיניסטראטיווער אדער געריכטליכער שטראף. אין ערשטען פאל ווערט די שטראף אויטאמאטיש אויסגעשטראכען נאכ'ן אפלויף פון 5 יאהר.

וואס שייך אויסשטרייכען א געריכטליכער שטראף קומט דאס פאר נאר אויפ'ן סמך פון א בקשה פון פערמשפט'ן.

האנדווערקעריי און אינדוסטריע

די בעשטימונגען, וועלכע ווערען נישט אויסגערעכנט אין ארט. 142 פון אינדוסטריע-געזעץ, ווערען נישט בעטראכט פאר קיין מלאכות, נאר פאר אינדוסטריען. ממילא דארף מען אויף זיי נישט האבען קיין האנדווערקער-קארטען.

איבריגענס ווערען אפילו אונטערנעהמונגען, וועמענס פראדוקציע ווערט יא שוין דערמאהנט אין דער רשימה מלאכות, אויך נישט אנערקענט פאר קיין האנטווערקער-ווארשטאטען, אויב די ארבייט ווערט געפיהרט לויט אזוינערופענעם פאבריק-סיסטעם.

דער יודישער בחור און די פוילישע פריצהטע

טראגישער סוף פון אנ'אוואנטורישער ליבע

פון י. שטעגער,

ווען די ראשי-הקהל האבען דערהערט צוליב וואס דער פריץ איז צו זיי געקומען זענען זיי גע ווארען זעהר אויפגעקאכט. „סטייטש, — האבען די גבאים — מיר האבען דאך ערשט נישט לאנג בעצאהלט א גרויסע סומע אין שטייער און אט ועסען די צעטלען, וואס בעשטעטיגען עס!" האט די דזשעווויצקי געגעבען צו פערשטעהן, אז עס העלפט גארנישט, העלפען קיין טענהן, און די יועלען מוזען בעצאהלען. די קהלה-פיהרער האבען זיך אבער אויך איינגעעקשנ'ט. איז דער קאנאראווער פריץ שטארק אין כעס געווארען און דערקלערט, אז ער וועט אליין אויפמאהנען דעם שטייער ביי יעטליכען בעזונדער, לויט די איינגענער איינוועהנער מיש און ער איז טאקע גלייך אוועק אין יודישען קוארטאל, אין דער בעגלייטונג פון א שטאטישען בעאמטען, זיך בעהמען צו דער ארבייט.

ווען מען האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, איז די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אויפגעקאכט געווארען. זיי זענען געוואוינט געווען צו צאהלען גרויסע שטייערן צו דער יודישער קהלה און דא קומט פלוצים ארויסגעטער א פרעמדער פריץ און האל פערלעצען דייערע רעכט, וואס זיי האבען שוין זינט יאהרען און יאהרען. איטליכער האט סיי-דאס-סיי געצאהלט, ווייל די קהלה האט געהאט דאס רעכט צו ארויסטירען אין איהר איינגענעם געפענג-ניש יעדען איינעם, וואס האט נישט געוואלט אויסצאלגען איהרע בעשלוסען.

דעם אבהויב האט דזשעווויצקי געמאכט אין הויז פון איינעם ר' לייבוש. ער איז גראד דעמאלט נישט געווען אין שטוב, און דאס ווייב דינס האט דעם פריץ דערקלערט, אז ער האט מיט איהר גאר נישט וואס צו טענה'ן, ווייל אין אזעלכע זאכען האט צו זאגען איהר מאן, און זי האט טאקע געשיקט דאס יונגעל רופען דעם טאטען. דער פריץ האט פון גארנישט געוואלט וויסען און גע הייסען דעם לאקאלען בעאמטען צונעהמען פון הויז אזוי פיל זאכען, וויפיל עס בעטרעפט די סו-מע, וועלכע דער יוד דארף בעצאהלען. דער „יאדש נאי" האט אבער גוט געקענט ר' לייבוש'ן און געוואוסט, אז דאס איז א יוד מיט וועמען עס איז בעסער זיך אנצוהויבען, און כדי נישט ארייבצו-שאלען אין א צרה האט ער בעסער געוואלט, אז די וואלען אוועקגעהן מיט גארנישט. דזשעוויצקי איז אבער געווען איינגעשפארט און ביז וואס ווען איז דערווייל אנגעקומען ר' לייבוש אליין. ווען ער האט דערהערט צוליב וואס די אומגעבעטענע געסטע געקומען, האט ער זיי געגעבען אזא ברוך-הבא און זיי אויסגעטומען מיט אזעלכע זיד לעריי'ען, אז אפילו דער האנאראווער פריץ האט זיך דערשראקען און איז אפגעטראטען. ער האט זיך בלויז געמאכט א נאטיץ זיך אפצורעכענען מיט דעם דאזיגען חוצפה'דיגען „זשיד".

פון ר' לייבושעס הויז איז דער בעליידיגטער און אויפגערעגטער דזשעווויצקי אוועק צו זיין שכן ר' יעקב, וועלכער איז געווען נישט קיין קלענערער „חוצפה'ניק" פון דעם פריהערדיגען יוד. ער האט איהם אויפגענומען מיט נאך מעהר זידלערייען און געסטראשעט, אז ער וועט איהם ארויסווארפען פון די טרעפ, אויב ער וועט נישט אוועקגעהן מיט דעם איינגענעם ווילען.

דא איז דזשעווויצקי געבליבען ווי געפלעפט. ער האט געוואוסט, אז די יודען זענען האַרטנעקיגע מענשען, אבער עס איז איהם קיינמאל נישט גע-קומען אויף דער פאנטאזיע אפילו, אז יודען זא-לען אויף אזא אופן בעהאנדלען א שלאכטשיץ. א געהויבענעם פוילישען אדעלמאן, און די ערש-טע צוויי מפלות האבען איהם אזוי צורייצט און אויפגערעגט. אז ער האט ביי זיך אפגעמאכט, אז וואס עס זאל נישט זיין, ער מוז זיינס אויס-פיהרען, ווייל דער כבוד פון זיין שטאם שטעהט דא אין קאן.

ר' פנחס האט זיך גראד געפונען דעמאלט אין אנדער טייל פון שטאט און געפיהרט א שמועס מיט עטליכע פון זיינע חברים, בלאטע יונגען. וואס האבען גוט געקענט די מלאכה פון אונטער האקען זייטען און ברעכען א ביין וועמען מען בעדארף נאר, אז ר' פנחס האט דערהערט, וואס עס טוט זיך אין שכנות פון זיין הויז, וואס ער האט אפגעקויפט באלד נאך זיין צוריקקומען פון דער פרעמד, האט ער זיך געלאזט אהיים אין דער בעגלייטונג פון זיינע גוטע ברידער. שוין אויפ'ן וועג האט דער כעס אין איהם אנגעהויבען צו קאכען. ווען ער איז צוגעקומען צו זיין שטוב האט ער ביי דער טיר אנגעטראפען דזשעווויצקין אליין.

איצטער האט דער פריץ בעקומען דעם דריט-טען און ערגסטען אפשלאג. ר' פנחס האט איהם מכבד געווען מיט אזעלכע זידעל-ווערטער און מיט אזעלכע מורא'דיגע סטראשונקעס, אז אויב ער וועט גלייך נישט אוועקגעהן וועט דער רידיגער, ברייט-פלייציגער יוד זיך ארויפווארפען אויף איהם און איהם צומאהלען.

איצטער איז שוין דער בעכער פון זיין פער דרוס געווען איבערפול. דזשעווויצקי האט איינגע-דעהן, אז אויב ער וועט איצטער פערלירען איז זיין גאנצע מיסיע א דורכפאל. ער וועט פון קיי-נעם קיין גראשען שטייער נישט ארויסקריגען. וועט ער מוזען אפפאהרען פון פשעמישל ווי אנ'אפ-געשמיסענער און ווערען צו שאנד און שפאט אין די אויגען פון דער „שלאכטא" און — פון די געהאסטע „זשידעס"... אויב דער פריץ האט שוין בעקומען צו פערזוכען דעם טעם פון יודישע חוצפה ביי די ערשטע צוויי יודען, איז ער בנוגע ר' פנחס'ן אויך געווען פערוואונדערט איבער זיך גלענצענדיגען פויליש, און עס איז איהם פארגע-קומען אז ער האט שוין ערגעץ וואו בעגעגענט אזא איינעם, נאר אהן בארד און פאות. און נישט אין יודישע מלבושים.

דזשעווויצקי האט אפגעצויגען, און כדי נישט צו פערלירען קיין צייט און ראטעווען זיין הא-נאר, איז ער אוועק אין פאלאץ פון לאנד-ריכ-טער און זיך געהייסען געבען א מיליטערישע וואך צו געהן איינמאהנען דאס געלד ביי די ווידערשפע-ניגע יודען, און די אנהויב זאל געמאכט ווערען מיט דעם שרעקליכסטען פון די אלע — מיט ר' פנחס'ן אליין. דער לאנד-ריכטער האט זיין פערלאנג בעוויליגט. אין דער ערשטער רייה איז געגאנגען א פאהנען-טרעגער מיט זיין פלאג. אין דער שפיץ איז געגאנגען דזשעווויצקי גופא. ער האט אויך מיטגענומען צוויי ציווילע מענשען אלס עדות, טאמער וועט אנ'אינצידענט דא-פעו קומען צו א געריכט-פערהאנדלונג. געהענדיג צוריק צו ר' פנחס'עס הויז, האט דזשעווויצקי מיט רגוזה גער-טראכט וועגען די בעליידיגונגען, וואס ער האט אריינגעבאפט און צו דערזעלבער צייט האט ער געגנישטערט אין זיין זכרון זיך צו דערמאהנען, וואו ער האט ערגעץ בעגעגענט דעם מענשען, וואס איז אזוי שטארק עהנליך צו יענעם ברייטפלייציגען יודען.

ווען דער עולם אין גאס האט דערזעהן די מארשירענדע זעלנער מיט דעם שטייער-קאלעק-טאר בראש, האבען די נאכגעפאלגט און; עס האט זיך אנגעזאמעלט א גרויסער עולם, ווען זיי זענען צוגעקומען צו ר' פנחס'עס הויז, ווען דער פריץ האט איצטער געוואלט אריינגעהן אין שטוב אריין, האט איהם ר' פנחס נישט געלאזט. ער האט זיך וויפיל וואס איבערגעשראקען פאר די סאלדא-טען, און צוליב זיין נאך שטארקער אויפגעהיצטען כעס אויסגעזאגט אפגעזידעלט דזשעווויצקין מיט נאך מעהרער און גרעסערע קללות.

דזשעווויצקי האט זיך שוין מעהר נישט גע-קענט איינהאלטען און בעפוילען די סאלדאטען איהם צו בעהמען. די לאקאלע זעלנער האבען אבער גוט געקענט ר' פנחס'ן, געוואוסט וואס פאר א גיבור דאס איז און זיי האבען פשוט קיין מוט נישט געהאט דעם בעפעהל אויסצופאלגען. ר' פנחס, דערזעהענדיג די פערלוירענקייט פון די זעל נער, איז געווארען נאך מעהר מוטיג, צוגעלאפען צום פאהנען-טרעגער, ארויסגעריסען די פאהן פון זיין האנד און אויסגערופען בעריהמעריש, אז די פאהן געהערט צו איהם, ווייל ער איז אויך אמאל געווען א פאהנען-טרעגער און זי געטראגען מיט א טאג מעהר בראווקייט און שטאלץ.

דערהערט די דאזיגע ווערטער, האט אין דזשע-ווויצקיס זכרון אויפגעוואכט די געשטאלט פון יאן רעדלא, דעם פאהנען-טרעגער פון דער שוועדישער ארמיי אין פוילען און שפעטער'דיגער קאנקורענט, דיינע... פון דער האנד פון דער שעהנער פריצה'טע זאשא זאמעסקא, דזשעווויצקיס אייגען האבען זיך גוט איינגעגראבען אין דעם באבער-דעלטען פנים פון פנחס'ן. ער האט גוט בעטראכט זיין פיגור און — ביי איהם איז שוין מעהר קיין צווייפעל נישט געווען, אז יאן רעדלא און פנחס לאזאראוויטש זענען איינע און די זעלבע פערזאן.

די דאזיגע ענטדעקונג האט פשוט דערווארימט און אויפגעלעבט דעם ביז איצט נידערגעשלאגענעם פריץ. איצטער איז געקומען זיין געלעגענהייט זיך אפצורעכענען מיט דעם „זשיד" נישט בלויז פאר די בעליידיגונגען ביים איינמאהנען דעם שטייער, נאר אויך צו נעהמען נקמה פאר אויסלאכען ביי איהם זיין געליבטע זאשא זאמעסקא, וועלכער ער האט שפעטער איבערגעלאזט און איז פערשוואונדען.

דזשעווויצקי האט די סאלדאטען א צווייטען מאל בעפוילען ארומצורינגלען ר' פנחס'ן און אר-רעסטירען, אזוי ווי ר' פנחס האט זיך געוועהרט געגען די, האבען זיי געמוזט שטארק קעמפען ביז זיי איז געלונגען איהם צו בינדען, מען האט דעם געבונדענעם יודען גלייך אוועקגעפיהרט אין פאר-לאנג אליין און איהם ארעסטירט אין קעלער, וואו ער איז געזעסען א לענגערע צייט, ביז מען האט געמאכט די נויטיגע אויספארשונג וועגען זיין פערגאנגענהייט. ווען ער איז געלעגען פערשפארט אין קעלער האט מען איהם די גאנצע צייט געגעבען בלויז ברויט און וואסער, און קיינער איז צו איהם נישט צוגעלאזען געווארען.

דזשעווויצקי האט נישט געקארגט קיין מיה צוזאמענצושטעלען אויספיהרליכע אינפארמאציעס וועגען פנחס'ן. עס זענען אנגעקומען מיטטיילונגען פון פוילען און ביי פנחס'ן אליין האט מען דורך פער-שידענע פיינעגונגען זיך דערוואוסט וועגען זיינע אמאליגע מעשים.

ענדליך איז פארגעקומען דער פראצעס. אבער ר' פנחס'עס גורל איז שוין געווען א פער-חתמ'טער פון פריהער.

דער אורטייל איז געווען: טויט-שטראף און דער מוטיגער ר' פנחס בן אליעזר האט פערלוירען זיין קאפ דורך תליה'ס העגד אויפ'ן עשאפאט.

פון די אויספארשונגען, האט די איידעלע, זיבען יאהרען מעלאנכאלישע זאשא, זיך דערוואוסט, וועגען עס איז געווען איהר הייס-געליבטער יאן רעדלא. די האט מיט איהם געהאט א זהן, וואס איז שפעטער געווען דער פריץ זאמעסקי-רעדלא, האט ער אמאל אויסגעפינען, אז זיין טאטע, דער בראווער פאהנען-טרעגער און נאבעלמאן יאן רעד-לא, איז געווען נישט מעהר ווי א פשוט'ער יוד פון פשעמישל? דאס איז נישט בעקאנט.

(סוף)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 15 | כה תשרי תרצ"ג

אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.00
זון-אונטערגאנג 4.43

די 10 גלייכע ראטעס

פון דער נאציאנאלער הלוואה, און זייערע טערמינען

היינט ווערן אונזערע לעזער געפינען אין אונזער צייטונג אַן אָפיציעלע מודעה וועגן דער נאַציאָנאַלער הלוואה.

אין דער דאָזיגער מודעה ווערט מיטגעטיילט אַז אין הסכם מיט דער מיניסטעריאַלער פאַראָרדנונג פון דעם 2. ד. ח. קאָן די סובסקריבענטען אויף דער 6 פּראָצענטיגער נאַציאָנאַלער הלוואה, וועלכע האָבען אין דער צייט פון דער סובסקריבציע איינגעצאָהלט אַ זעקסטעל — דער רעשט סומע פונאַנדערגעלייגט ווערען אויף 10 גלייכע חודשליכע ראַטעס, צאָהלבאַר ביז צום 5-טען יעדען חודש, און אָנהויבענדיג פון'ם 1 נאָוועמבער 1933.'

די סובסקריבענטען, וואָס צאָהלען איין די געצייכענטע סומע אין 10 ראַטעס דינט נישט דאָס רעכט אויף באָניפיקאַטע, וואָס איז פאָראויסגעזעהן אינ'ם פונקט 5 פון פעראָרדנונג, און נאָכ'ן איינצאָהלען די גאַנצע סומע, וועלען זיי בעקומען די אָבליגאַציעס אָהן דעם ערשטען קופּאָן, וועלכער איז צאָהלבאַר דעם 1. יולי 1934.

א סובסקריבענט, וועלכער וויל צאָהלען אין 10 ראַטעס, דאַרף נישט בעלייגען קיין שריפטליכע דערקלעהרונג, נאָר אינ'ם צאָהלונגס-טערמין פון דער צווייטער ראַטע, ד. ה. דעם 5. נאָוועמבער, צאָהלט ער איין, אַנשטאָט איין זעקסטעל — אַ העלפט, ד. ה. איין צוועלפטע חלק פון דער גאַנצער סומע.

דערמיט ווערען איהם אויטאָמאַטיש פונאַנדערגעלעגט די ראַטעס אויף 10 חלקים — צאָהלבאַר יעדען חודש.

די ראַטעס דאַרף מען איינצאָהלען אין דעם אָרט, וואו עס איז בעלייגט געוואָרן די ערשטע ראַטע ביים אונטערשרייבען די דעקלאַראַציע

רעגיסטראַציע פון יאָר-גאַנג 1913

(2) מאָרגען, מאָנטאָג ד. 16 ד.ח. דאַרפען זיך צושטעלען צו רעגיסטראַציע אין מיליטער-פּאָליציי-אישען ביוראָ (פּיעטריקאָווער 165) די יונגעלייט, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פונם 3 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

H Ch I

און פון 8-טען קאָמיסאַריאַט

S Sz T U

איבער מאָרגען, דינסטאָג, ד. 17 פונם 3-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

I K

און פון 8-טען קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות

W Z

די פליכט צוזושטעלען זיך איז אויך חל אויף מענער, וועלכע זענען נישט אָפיציעל קיין פּוילישע בירגער און קענען נישט דערווייזען, אַז זיי זענען בירגער פון אַ'אנדער מלוכה, און וואוינען אין לאָדז אויף אַזויגערופענע „קאַרטי פּאַביטו'ס".

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראַציע אין ענטשפּרעכענדען טערמין וועט דעמיניסטראַטיוו בעשטראָפט ווערען מיט 3000 זל. שטראַף אָדער 3 חדשים אַרעסט.

צוגאַב-פּאַבאַר-קאָמיסיע

(א) מאָרגען, מאָנטאָג, ד. 16 ד. ח. 8 אינדערפריה וועט אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פּ.ק.או-שטאָט 1.

עס דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָוועצעס פון יאָהרגאַנג 1912 און עלטערע, וועלכע האָבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו אַ'איבערזיכט, האָבען נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-פליכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8. 9 און 11 קאָמיסאַריאַטען, און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען.

לאָדזער אדוואקאט פערמשפּט אויף 6 חדשים

פאַר מאַכען „טראַנזאַקציעס" אויז וועקסעל-מאַכינאַציעס

אין קרייז-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען משה בראָקמאַן און אַדוואָקאַט ל., וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין וועקסעל-מאַכינאַציעס.

לויטן בעשולדיגונגס-אַקט שטעלט זיך אַרויס, אַז אין אָקטאָבער 1932, האָט משה בראָקמאַן געקויפט ביי אברהם פישמאַן סחורה פאַר 300 זל. דערויף האָט ער געגעבען 200 זל. מזומן, און עטליכע טעג שפּעטער האָט פ. בעקומען די רעשט.

דעם 7-טען פעברואַר 1933 איז בראַקמאַן ווידער געקומען צו פישמאַנ'ען און דערצעהלט, אַז ער עפענט אין בריסק אַ שותפות-געשעפט מיט אַ ברודער פון איינעם פון די גרעסטע לאָדזער אַדוואָקאַטען. דעם נאָמען פון אַדוואָקאַט האָט ער נישט דערמאָנט. דעמזעלבען טאָג האָט ב. אויסגעקליבען סחורה פאַר 2700 זל. אויף וואָס ער גיט 600 זל. געלד און אויף דער רעשט דעם אדוואָקאַט'ס וועקסלען.

ביידע זענען זיי דאַן אַוועק צום אדוואקאט ל. איבערצייגענדיג פישמאַנ'ען אויף דעם אַדוואָקאַט'ס גרויסע פּראַקטיק און אויף דער רייך-איינגעאָרדענטער קאַנצעלאַריע און וואוינונג.

קומענדיג צומאָרגענס צום אַדוואָקאַט, האָט דער לעצטער ערקלעהרט, אַז קיין געלד האָט ער נישט, און געגעבען אַ טשעק אויף 250 זל. און אויף דער רעשט וועקסלען. די וועקסלען האָט אויסגעשטעלט דער אדוואָקאַט מיט בראָקמאַנ'ס זשיראָ. די סחורה איז אָפּגעשיקט געוואָרען צום אַדוואָקאַט.

אין דער צווישענצייט, איידער דער ערשטער וועקסעל איז איינגעגאַנגען, האָט בראָקמאַן ווידער געוואָלט נעמען ביי פישמאַנ'ען אַ פּעקעל פאַר 4 טויזענד זל. אויף וואָס פישמאַן איז נישט איינגעגאַנגען.

דער ערשטער וועקסעל איז דעם 3-טען מערץ געגאַנגען צו פּראָטעסט און ווען פ. איז געקומען צום אַדוואָקאַט, האָט ער בעמערקט אַראָפּטראָגען ס'מעבעל פון אַדוואָקאַט'ס וואוינונג. דער אדוואָקאַט האָט פישמאַנ'ען פערזיכערט, אַז ער וועט בעצאָהלען, און געהייסען איהם קומען אין אָוונד.

קומענדיג אין אָוונד, האָט זיך פ. דערוואוסט, אַז דער אדוואָקאַט געפינט זיך אין אַ שפּיטאָל פאַר גייסטיג קראַנקע.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די סחורה, וואָס איז געקויפט געוואָרען ביי פישמאַנ'ען צום פּרייז 9 זל. פאַר אַ מעטער האָט אַ געוויסער אברהם מילראַד און איצעק קלאַנסקי אָפּגעקויפט צו 4.75 און 5 50 זל. אַ מעטער.

ביידע : אי בראָקמאַן אי דער אדוואָקאַט ל. האָבען זיך נישט אנערקענט צו דער בעשולדיגונג. בראָקמאַן האָט זיך פערטיידיגט. אַז דעם אַדוואָקאַט האָט פּראָטעזשירט אַ געוויסער חיים ווראָבלעווסקי, דער לעצטער האָט איהם איבערגעגעבען, אַז דער אדוואָקאַט וויל האַנדלען, און זיי זענען אפילו צוזאַמען אוועק געפאָהרען קיין אָזאָרקאָוו, און דאַן צו דער פירמע קרעניג, וואו דער אדוואָקאַט האָט פאָרגעלעגט, איהם צו פערקויפען סחורה אויף וועקסלען, אַז די סחורה איז פערקויפט געוואָרען, האָט ער זיך ערשט שפּעטער דערוואוסט.

אויך אדוואָקאַט ל. האָט די גאַנצע שולד אַרויפגעלעגט אויף זיין סעקרעטאַר. ער האָט בראָקמאַנ'ען געגעבען וועקסלען צו דיסקאָנטירען און פאַר 1000 זל. וועקסלען, האָט ער געגעבען 600 זל. געלד, אַז בראָקמאַן האָט אויסגעטוישט די סחורה א. ד. גל.

נאָכן אויסהערען די עדות און פערטיידיגונג, האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַ פּסק-דין, לויט וועלכען ביידע אָנגעקלאָגטע משה בראָקמאַן און אַדוו. ל. לוקאַשעוויטש זענען פערמשפּט געוואָרען צו 6 חדשים תפיסה יעדער.

קוקט! וואס פאַרע אימפּאָנירענדע געווינסען זענען געפאַלען ביי אונז אין די פריהערדיגע לאָטעריען:

415.000 זל. אויף נומער 60373		50.000 זל. אויף נומער 31082	
175.000 זל. „ „ 72423		50.000 זל. „ „ 52596	
150.000 זל. „ „ 65707		50.000 זל. „ „ 52888	
75.000 זל. „ „ 41519		50.000 זל. „ „ 99127	
70.000 זל. „ „ 89106		און אַ סך צו 25.000, 20.000, 15.000 אז"וו	

ס. יאַטקאַ,
פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
פּאַביאַניץ, פּלאַץ דאַמבראָ 3.

דעריבער רוהמען אַלע דאָס גליק פון אונזער קאָלעקטור!
אויז דו, קום צו אונז! קויף אונזער לאָס!
די ציהונג קומט שוין פאַר קירצליך!

די ברייטע פּערשוינען

וואס האלטען אז די גאַנצע וועלט איז זייער...

(2) לעצטענס קאָן מען אין לאָדז אָפט אָבסערווירען אַזאַ מין ערשיינונג.

גייט זיך אויפ'ן טראָטואַר עפּיס אַ פּערשוין, וועלכער שטויסט מיט'ן אַרום און ברוטאַל די פרידליכע פּערבייגייער, ווי וועלענדיג אַרויסרופען בגוואַלד אַן'אַוואַנטורע.

דער דאָזיגער מין פּערשוין טיילט זיך געוועהנליך אויף 2 טיפען — אַ ניכטערען און אַ בלומרשט שיכור'ן, און דער ציל ביי די ביידע איז קלאָהר — אָפּשטעקען „עמיצען" (מ'ווייסט שוין ווער דער „עמיצער" איז) אַ קלאַפּ, אַז מ'זאָל האָבען צו געדענקען...

די געלימטע דורכגייער ווילען ווידער נישט פון דער עוולה מאַכען „אַ צימעס", זאָל בעסער זייערס איבערגיין, און מ'לאָזט פּראַנק און פריי די ברוטאַלע כוליגאַנעס שפּאַצירען ווייטער אומבעשטראָפט מיט זייערע שאַרפע און שפּיציגע עלענבויגענס.

אַט איז למשל אַזאַ כאַראַקטעריסטישער פאַל געשעהען אויף זגערזשער-גאַס לעם נומער 17:

איינער אַזאַ „ברייטער פּערשוין" האָט אַזאַ שטאַרקען שטופּ געטון דעם 8-יעהריגען זדזשיסלאַוו קיי (כראָברעגאָ 8), וועלכער איז געגאַנגען מיט זיין מוטער, אַז דאָס יונגעלע האָט זיך אַנגעקלאַפּט אין אַ מויער און זיך ביז בלוט צוזעצט דעם קאָפּ...

דערזעהענדיג איהר צובלוטיגט קינד, האָט די מוטער אַוועקגעחלשט.

פּאַגאָטאָוויע האָט זיי ביידען ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אַ היים.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר וועגערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָוונט, זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

די עלעגאַנטסטע מענער-היטען
בעקומט איהר נור אין הוט-געשעפט — פון —
B. Klajnbaum
31 Piotrkowska 31
מאָסיגע פרייזען!
—*—
סאָלידע בעדינונג!

עלעגאַנטסטע
ספּאָרט-היטלעך
שטענדיג אויף לאַגער.

די מאָדערנסטע אויז בעסטע
מענער-היטען
אין אַלע פאַרבען
צו קאָנקורענץ-פּרייזען
בעקומט מען נאָר ביי

ווער וועט קענען פיהרען ארעכטס=קאנסולענטען=ביורא
קאמוניקאט פון דער שטאט=סטאראסטווע

פון דער סטאראסטווע טיילט מען מיט, אז פון 1-טען יאנואר 1934 אן, וועלען די רעכט אויף צו פיהרען רעכטסקאנסולענטען = ביורא'ס האבען נאר די, וואס וועלען ביז דעם טערמין האבען אן ערלויבניש אויף צו שרייבען ביטעס און צו פיהרען רעכטסקאנסולענטען-ביורא'ס. וועגן ערלויבענישען דארף מען זיך ווענדען צו דער שטאטישער סטאראסטווע. פאר פיהרען אזא ביורא אהן ערלויבניש דראהט פון 3 ביז 6 חדשים תפיסה און א געלד-שטראף ביז 10 טויזענד זל.

א שוסטער — א באנדיט
א נייער קאנדידאט אויף דער תליה

(2) דער ליטער פון דער שולע אין דארף יאניסלאוויצע, פעטריקאווער קרייז, מאקסימיליאן וושאק, האט שהערנעכטען ביינאכט דערהערט פלוצים ווי עמיצער א פרעמדער פארעט זיך ביי איהם אין צימער.

ער האט זיך ארומגעקוקט און דערזעהן שטיין עפיס א פערשוין אין דער טיר.

האט ער נישט לאנג געטראכט. ארויסגעכאפט זיין רעוואלווער פון אונטער'ן קישען און אויס=געשאסען.

געטראפען האט ער אבער נישט, און דער פערשוין, וואס איז געשטאנען אין דער טיר האט געענטפערט מיט א שאס, וועלכער האט גראד יא געטראפען וושאק'ן אין פוס אריין און איהם פערוואונדעט.

דער פערשוין איז דאן צוגעלאפען צום פערוואונדעטען און אנגעהויבען צו בעלייגען איהם מיט א שטעקען, ווי גרויס ער איז.

וושאק האט געמאכט א גרויס געוואלד, און עס זענען זיך גלייך צונויפגעלאפען שכנים.

מ'האט דעם באנדיט פערהאלטען, און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז דער ווייכער שוסטער אנטאני לעוואנדאווסקי.

איהם דראהט א שטאנד-געריכט.

א סקאנדאל אין דער ווילקער שוהל
ווער איז שולדיג אין דעם אומדערהערטען סקאנדאל?

שמיני־עצרת איז אין דער ווילקער שוהל ביים דאווענען געקומען צו א גרויסען סקאנדאל.

אין דער שוהל דאווענט א געוויסער ה' ניקעלבורג צוזאמען מיט זיין ווירט ה' גאסטינסקי. דער לאקאטאר האט געהאט טענות צום ווירט הלמאי ער האט אהינגעפירט ערב ראש־השנה א ליציטאציע אויף זיין מעבעל.

דער סקאנדאל איז געווען אזא גרויסער, אז הרב טרייסטמאן האט געמוזט בערוהיגען די צע־היצטע געמיטער און א דאנק דעם הרב טרייסט־מאן איז געלונגען דעם סקאנדאל איינצושטילען. אויך אויף דער גאס האבען דעם לאקאטאר'ס אנהענ־גער געמאכט דעם ווירט א וויסטע סקאנדאל.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם סקאנדאל אין דער ווילקער שוהל, גיט אונז דער ווירט, ה' גאסטינ־סקי פאלגענדע אויפקלערונג:

דער לאקאטאר ה' ניקעלבורג קלאגט זיך מיט מיר שוין פון 1928 אן, פון 8 וועקסלען וואס ה' ניקעלבורג האט מיר געגעבען נאכ'ן סקאנדאל שבת־שובה פאריגען יאהר אין דער ווילקער שוהל האט ער 6 געלאזט פראטעסטירען, פאר'ן 1933 האט ער קיין איין גראשען דירה־געלד נישט בע־צאהלט. איך האב מיט דעם זעלבען ה' ניקעלבורג געהאט עטליכע מאל דין־תורה'ס, ביי הרב פיינבוים שידסגעריכט ביים הויזבעזיצער פעראיין, און ה' נ. האט קיינמאל דעם פסק נישט געהאלטען א הויז, וואס ער האט מיך מיט מיין פרוי איבער־געגעבען צום פראקוראר. ער האט אין מיין וואוי־נונג בפירוש ערקלערט, אז ער וועט זיך פון הויז פריהער נישט ארויסציהען ביז ער וועט ביי מיר נישט צונעהמען 3 טויזענד זלאטעס.

באטירליך, האב איך אלס הויזווירט, מיך נישט געקענט לאזען שאנטאזשירען, און קיין נדבה דארף דער ה' ניקעלבורג אויך נישט, — ער איז א שעה־גער בעל־פרנסה, ער האט זיך סתם אנגעוועצט אויף מיר, און מיט אלע מיטלען זיך געפרובט א־רויסצודרעהען פון בעצאהלען דירה־געלד.

די עקסמיסיע אויפ'ן ה' ניקעלבורג האב איך א־רויסבעקומען פון געריכט דעם 1־טען סעפטעמבער, אויף דעם מעבעל האבען געהאט זאיענטשעס מעהרערע בעגלויביגע, ווי: „אייזערט און שוויקערט", „אוניאן טעקסטיל" זאבלאדסקי און איך.

דאס מעבעל איז פערקויפט געווארען דעם 23־טען דעצעמבער 1932, פערקויפט דורך דער פירמע „אייזערט און שוויקערט", פון דאן אן, האט ער געוואוינט כמעט אהן מעבעל. ארויסגעצויגען האט זיך ה' ניקעלבורג דעם 15־טען סעפטעמבער ד.י. — גוטוויליג. היות זי אין דער וואוינונג איז געבליבען זיין זוהן, יוליוס, אלס סובלאקאטאר, און נישט ווילענדיג אויסנוצען מיין רעכט אויף דער עקסמיסיע, האב איך אויפ'ן פארשלאג פון ר' שמואל ישראל מייזעל, איהם בעצאהלט און האט זיך אויך גוטוויליג ארויסגעצויגען.

אין טאג פון דער ליציטאציע האט ה' ניקעל־בורג אפילו נישט געפינען פאר נויטיג צו קומען צו מיר אינטערווענירען, אז די ליציטאציע זאל די רעשט מעבעל זאל ווערען אויפגעהאלטען. וואלט ה' ניי־קעלבורג פארלאנגט וואלט איך די ליציטאציע אהן שום ספק אפגעלעגט.

ווי ס'זעהט אויס, האט ה' ניקעלבורג דורך סקאנדאלען מיך געוואלט קאמפראמיטירען פאר דער עפענטליכקייט, און איך ערקלער דערביי, אז איך וועל זיך מיט סקאנדאלען נישט אפשרעקען. די וואס האבען צוזאמען מיט ה' ניקעלבורג א־רויס־גערופען דעם סקאנדאל אין דער שוהל, ציה איך צו צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

יאקוב גאסטינסקי.
הויז־בעזיצער אין לאדז.

די גרויסע געווינסען!

300.000 זל.
100.000 "
75.000 "
50.000 "

און א סך אנדערע געווינסען

זענען געפאלען לעצטענס אין דער גרעסטער אין פוילען קאלעקטור פון

J. WOLANOW

Łódź, Piotrkowska 11
„ Piotrkowska 72

P. K. O. 141.795

פרייז פון 1/4 לאס 10 זל.; 1/2 לאס 20 זל.; א גאנץ לאס 40 זל.

מיר ראטען דעריבער אלעמען צו קויפען לאסען צו דער 1-טער קלאס אין דער קאלעקטור פון WOLANOW

די ציהונג קומט שוין פאר דעם 19 אקטאבער

איינטאגיגער אויספלוג קיין ווארשא

אויפ'ן קומענדען דינסטאג ארגאניזירט די היגע אפטיילונג פון וואגאן-לי=קוק אן איינטאגיגען אויספלוג קיין ווארשא. דער אפפאהר קומט פאר אין די פריה-מארגען שעה'ן, דער צוריקקעהר פון ווארשא אין די אווענד שעה'ן.

דער אפצאהל אין ביידע זייטען בעטרעפט 3-טע קלאס 12 זל. 2-טע קלאס 18 זל. בילעטען צו בעקומען אין וואגאן-לי=קוק פיעטרקאווער 64.

פאפולערער צוג קיין קראקא

די היגע אפטיילונג פון וואגאן-לי-קוק אר־גאניזירט א צוויי טאגיגען אויספלוג קיין קראקא מיט א ספעציעלען פאפולערען צוג. דער ארויס=פאהר פון לאדז קומט פאר שבת ד. 28-טען ד. ח. און קומט צוריק מאנטאג פריה. דער אפצאהל אין ביידע זייטען בעטרעפט 12.80. שוין מיט די ארגאניזאציאנס קאסטען. בילעטען קען מען שוין בעשטעלען פון היינט אן אין וואגאן=לי-קוק פיעטרקאווער 64.

הנחה-פאספארטען קיין עסטרייך און טשעכאסלאוואקיי

די ביורא פון וואגאן-לי-קוק מאכט בעקאנט, דאס זי בעזיצט נאך א געוויסע צאהל פון די בע־שטימטע פאר לאדז הנחה פאספארטען קיין עסט־רייך און טשעכאסלאוואקיי. א פאס קיין עסטרייך צוזאמען מיט דער וויזע מיט דער גילטיגקייט פון 1 חודש בעטרעפט 150 זל. און קיין טשעכא־סלאוואקיי 180 זל.

ביי אנמעלדונגען דארף מען פארלייגען פאלגענדע דאקומענטען: א פאס, 2 פאטאגראפיעס און א בעשטעטיגונג פון וואוינארט.

ווייטערע איינשרייבונגען און אינפארמאציעס ערטיילט די לאדזער אפטיילונג פון וואגאן-לי-קוק פיעטרקאווער 64, טעגליך פון 9—1 און פון 3—8.

הנחה-רייזעס קיין בעלגיען און פראנקרייך

די אויסלענדישע אפטיילונג ביי דעם יודי־שען אקאדעמיקער־פערבאנד אין פוילען (ווארשא סאנאטארסקא 22) איז מודיע אז די נאהענטסטע סטודענטישע הנחה־גרופע פאהרט ארויס קיין פראנק־רייך און בעלגיען דעם 14 ד. ח.

איינשרייבונגען נעהמט אן די ביורא פון דער לאדזער עקספאזיטור, אל. קאשטשושקי 21, אין לאקאל פון „מכבי" — פון 11 ביז 2 און פון 4 ביז 7 נ. מ.

קלאנג-קינא=טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!

I.
דער טראדיציאנעלער רוף פון אונזערע אבות איז שטארקער פונ'ם דורשט נאך בעריהמקייט און געלט. א. נ.

סימפאניע פון זעקס מיליאן

אין די הויפט-ראלען: אירענא דוננע און ריקארדא קארטעז.

II.
„DONOVAN"

אין די הויפט-ראלען:
Richard Dix און Borys Karloff.

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ר. איזראעל

דירעקטאר אדאלף גאלד

סענסאציאנעל=שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

64

— אדאלף איז שווער קראנק? ווי אזוי איז דאס מעגליך? איך האב דאך ערשט היינטיגע וואך מיט איהם גערעדט, איך האב עס אפילו גארנישט בעמערקט.

— ער איז קראנק, ליידער, אויף אזא קראנק־הייט, וואס צווינגט נישט דווקא צו ליגען אין בעט אבער מען זעהט זי גלייך אויפ'ן ערשטען אנבליק. איך פערזיכער אייך נאכאמאל ליבסטע פרוי גאלד, אז מיר איז שטארק אומאנגענעהם מיט אייך צו רעדען וועגען דעם.

— אבער וואס איז זיין קראנקהייט?

— ער האט זיך אנגעשטעקט מיט דער שרעק־ליכער ווענערישער קראנקהייט, וועלכע הייסט...

פרוי גאלד האט זיך פערשטעלט די אויערען מיט איהרע הענד

— ניין, ס'איז נישט אמת, האט זי געשריגען און אפילו זיך ערלויבט צו קלאפען מיט דער פויסט אין טיש אריין, דאס איז נישט אמת, איך האב מיט אדאלפ'ן געלעבט זעקס גליקליכע יאהרען און האב אפילו נישט בעמערקט זיין קראנקהייט.

— איהר האט רעכט, איהר האט דאס נישט גע־קענט בעמערקען, ווייל ער איז דעמאלט נישט קראנק געווען, ער איז ערשט אנגעשטעקט געווארען פיל שפעטער ווען איהר האט אפילו נישט בעוויזען דאס צו בעמערקען.

— אבער ביי וועמען האט ער זיך אנגעשטעקט? ווי אזוי איז דאס אלץ מעגליך!? אדאלף האט דאך נישט געלעבט מיט קיין פרעמדע פרויען.

— אט דאס איז טאקע דאס פערברעכען אין וועלכען אדאלף איז גראד יא שולדיג און וועגען וועלכען איך האב מיט אייך גערעדט מיט עטליכע מינוט פריהער.

— אדאלף האט מיך פעראטען, דער גליקלי־כער מאן, דער גליקליכער פאטער האט געלעבט מיט אנדערע פרויען, מיט אזעלכע פרויען פון וועלכע ער האט זיך אזש געקענט אנשטעקן מיט דער שרעקליכער קראנקהייט.

— ליידער איז עס אזוי, און דאס האט איהם געבראכט צו דעם שרעקליכען אומגליק אין וועל־כען ער איז אריינגעפאלען און פון וועלכען מיר האבען איהם געוואלט ראטעווען און דאס איז געווען די הויפט־סיבה מיט וועלכער א באנדע פערברעכער האבען איהם אנגעהויבען צו שאנטאזשירען און איהם פערוויקעלט אין אזא נעץ אז ער האט געמוזט זיך מודה זיין אין דעם שרעקליכען מארד און גנבה.

— א, ווי שרעקליך דאס איז, ווי מוראדיג איך הויב איצט אן צו פערשטעהן די מאדנע אויפפיהרונג פון אדאלפ'ן די לעצטע וואכען ווען ער איז נאך געווען אין דער היים, דעמאלט איז מיר דאס אויס־געקומען מאדנע, איך האב עס געהאלטען פאר א געוועהנליכען קאפריז פון א מאן, איצט איז עס פאר מיר קלאר, ער האט געוואלט אויסבעהאלטען פאר מיר זיין שרעקליכע קראנקהייט...

— און געוויס נישט געוואלט אויסשטעלען אויף דער געפאהר אנצושטעקען אייך און אייער קינד, האט טאטע צוגעגעבען.

— דאס איז מעגליך, דאס איז אלץ מעגליך. וויפיל קלעפ וועל איך נאך בעקומען און מיין הארץ וועט דאס אלץ מוזען אויסהאלטען, פאר'וואס קומט מיר אזא גרויסע שטראף, האט די באזיגטע פרוי גאלד געקרעכצט.

— גלויבט מיר הער טאטע, ווען נישט מיין קינד, מיין טעכטערל, וואלט איך שוין לאנג גע־מאכט א סוף צו מיין לעבען. איך בין סיי־ווי־סיי א פערלוירענע.

— איהר האט מיר ערשט מוסר געזאגט, אז א יונגער מענש טאר נישט אזוי רעדען, נאך דער־צו, אז מ'האט אן אייניציג קינד פאר וועלכע מען מוז זיך מקריב זיין, איהר קענט מיר גלויבען אז ווען נישט דאס אז איך האב געוואוסט אז אייער ווייטערדיגער צוזאמענלעבען מיט אדאלפ'ן איז גע־ווארען אונמעגליך, וואלט איך קיינמאל נישט גע־מאכט מיין פארשלאג וועגען דעם, אז איהר זאלט זיך מיט איהם גט'ן און איך זאל מיט אייך חתונה־האבען, איך האב עס אפילו נישט געטון אזוי־לאנג ווי איך האב פאר זיך געהאט אן אומגליקלי־כען מענשען וועלכער האט געדארפט אז אימיצער זאל איהם בעשיצען און ווער אנדערש און ווער קען בעסער בעשיצען ווי אן אייגענע פרוי, מיט'ן מא־מענט אבער ווען איך האב אנגעשטרענגט אלע מיינע כוחות און בעקומען אלע דאקומענטען וועגען א־דאלפס אומשולד, מיט'ן מאמענט ווען איך בין גע־ווען זיכער אז ער וועט רעהאביליטירט ווערען, און ווען ער וועט זיך אליין קענען אן עצה געבען אין לעבען, האב איך אייך געמאכט מיין פארשלאג.

— איך בין זיך מודה אז איך האב אייך ביז איצט פאלש פערשטאנען, איך האב אייך טאקע חושד געווען אין דעם, אז איהר ווילט אויסנוצען די אומגליקליכע לאגע אין וועלכער איך און מיין מאן געפינען זיך און אויך דאס וואס איך בין גע־קומען צו אייך בעטען הילף, און האט געשטעלט אזא אויסטערלישע פראפאזיציע.

— אויף דעם הייס איך הערמאן טאטע, אז איך זאל קיינעם נישט שאנטאזשירען איך האב גלייכער געוואלט אז ביי אייך זאל בלייבען דער חשד נאך אידער מיר אלידער איך זאל חלילה דארפען פערלעצען מיט וואס עס איז אייערע געפיהלען, איהר קענט מיר זיכער גלויבען אז ווען מ'וואלט מיר נישט צוגעשיקט די דאקומענטען, וואלט איהר זיך קיינמאל נישט דערוואוסט דעם אמת, וועלכער האט אייך, פערשטענדליך זעהר שטארק געטראפען.

— צי האט איהר פערלוירען יעדע האפנונג צוריקצובעקומען די בעווייזען פון אדאלפס אומ־שולד, האט די פרוי גאלד געפרעגט, בערוהיגענדיג זיך פון דעם שרעקליכען איינדרוק וואס טאטעס ענטדעקונג האט אויף איהר געמאכט.

— איך בין איצט אפהענגיג פון דער פאליציי, וועלכע פיהרט די אויספארשונג וועגען דעם איינ־ברוך וואס איז ביי מיר פארגעקומען און ווייסען אליין נישט וואס זי זוכען, איך קען זיך איצט נישט אריינמישען אין דער אויספארשונג, וואלט די פא־ליציי נישט געוואוסט וועגען דעם, וואלטען די האנ־דלונגען אויף צוריק צו בעקומען די גנבה, גע־ווען פיל גרינגער, די שאנסען וואלטען געווען פיל שטארקער, יעדענפאלס טו איך אלץ וואס ליגט אין מיינע מעגליכקייטען, איך וואלט זעהר שטארק נישט געוואלט אייך שפייזען מיט אומזיסטע האפנונגען, ווען איך וועל וויסען עפעס קאנקרעטעס וועל איך אייך מיט פערגעניגען מיטטיילען,

(פארטזעצונג קומט).

אימפּאָרט-אַרטיקלען קיין אונגאַרן

דאַרפען האָבן ספּעציעלע בעשייניגונגען

די האַנדעלס-קאַמער טיילט מיט, אַז אויף סטאַטיסטישן הנהגה־שע פאָרמען אַרויס קיין פּ״א״ אויף געוויסע אַרטיקלען האָבן ספּעציעלע בעשייניגונגען.

די רשימה פון די אַרטיקלען, קענען די פּאָר־אינטערעסירטע זעהען אין דער האַנדעלס־קאַמער.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. דאַנצער (זגערזשער 57), וו. גראַשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפיין (פּילסודסקיעגא 54), ס. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיא 28), א. שימאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנא 75.

אָפּצייכען-טאָג לטובת „משמרת החולים"

דאַרף וואַרעם אונטערשטיצט ווערען

קומענדיגען מאָנטאָג וועט אויף די לאָדזער גאַסען פּערקויפט ווערען אַן אָפּצייכען לטובת דעם פאַראיין „משמרת החולים".

„משמרת החולים" פיהרט אָן אַן אינטענסיווע טעטיגקייט אין דער געגענד פון דער אַלטשטאָט. ס'איז אויך טעטיג אַן אַמבולאַטאָריום, וואו ס'ווערט געגעבען מעדיצינישע הילף.

ס'איז צו דערוואַרטען, אַז די זאַמלונג פאַר „משמרת החולים" וועט וואַרים אונטערשטיצט ווערען.

אָפּגעשטעלט דער ראַד-פערקעהר אויפ'ן וועג פּעטריקאָוו—כאַיני

צוליב דעם וואָס דער שאָסע פּעטריקאָוו — כאַיני ווערט איצט רעפּערירט, איז אויף דעם וועג אָפּגעשטעלט געוואָרען דער ראָד־פערקעהר אויף זיבן וואָכען.

זאַמעלאַקציע פאַר אַרבייטסלאָזע

הויבט אָן דער שטאָטישער קאָמיטעט

דער שטאָטישער קאָמיטעט פאַר די ענינים פון אַרבייטסלאָזיגקייט הויבט אָן אַ זאַמלונגס־אַקציע פון קליידער, וועש, שיך און אַנדערע זאַכען פאַר די אַרבייטסלאָזע און די אָרימסטע פון אונזער שטאָט.

אַלע הויז־בעזיצער און זשאַנדאַרעס וועלען בעקומען פון דער פּאָליציי זאַמלונגס־בויגען פאַר קליידער שפּענדונגען און די וועלען דאָס צונויפנעמען צווישען די לאָקאַטאָרען.

די פערוואַלטונג פון'ם שטאָטישען קאָמיטעט פאַר אַרבייטסלאָזע אין לאָדז, צווייפעלט נישט אַז די לאָדזער בעפעלקערונג וועט קומען צו הילף די אַרבייטסלאָזע און די אָרימסטע אין דער צייט פון'ם שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס.

אומגליקספאַל מיט אַ יודישען ספּאָרטלער

(2) עהערגעסטען בײַנאַכט איז אויפ'ן אַ־בייטער־ספּאָרטפּלאַץ אויף לעטניאַ־גאַס בעת אַ פוסבאָל־מעטש פערוואונדעט געוואָרען דער 16־יעהריגער דוד צוקער, מאַרישינסקאַ 4.

די פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט אַז עס איז צובראָכען געוואָרען ביי איהם דער לינקער אַקסעלביין און מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שטאָטישען שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

דער שטרייק אין פּאַביאַניץ כמעט ליקווידירט

(2) כידוע איז לעצטענס פאָרגעקומען אַ שטרייק אין 5 פּאַביאַניצער טעקסטיל־פאַבריקען.

אין 4 פאַבריקען זיינען די סכסוכים ליקווידירט געוואָרען, און בלויז אין איינער — אין דער פאַבריק פון „אורבאַך און בימק" האָט מען נאָך נישט געשטרייקט.

מ'רעכענט, אז ביז מאָרגען זאָל אויך אין דער דאָזיגער פירמע ליקווידירט ווערען דער סכסוך.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי —	—	—	—	85.00
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע			—	39.00
4 „	דאָלאַרובקאַ		—	49.00
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			53.00
8 „	וואַרשאָווער פאַנד־בריף			44.50
8 „	„	לאָדזער	„	41.00
ענגלישער פונט	—	—	—	28.15
דאָלאַר — אָפיצ. 6.15,	נישט אָפיצ. —			6.05
גאָלד־דאָלאַר —	—	—	—	8.98
גאָלד־רובל —	—	—	—	4.66
דייטשער מאַרק	—	—	—	2.10

יום-טוב ביי די יודישע זעלנער פון לאָדזער גאַרניזאָן

סוכּ'ות האָבען די יודישע זעלנער פון לאָדזער גאַרניזאָן פערבראַכט מיט'ן מיליטער־ראַבינער גאָלדשטיין אין ווילקער שוהל, געגעסען האָבען זיי אין רעסטאָראַן פון ה' קאַרא, זאַוואַדזקאַ 4 אונטער דער אויפזיכט פון ה' עפּשטיין.

שמחת תורה איז אויך פערבעטען געוואָרען דער בערעק יאָסעלעוויטש לעגיאָן. מיטן קאָמענדאַנט ה' מייזלער בראש. זיי האָבען פערבראַכט דעם דאָנערשטאָג אָוונד מיט זייערע עלטערע זעלנער, סיי ביי די הקפות אין שוהל, סיי ביים יום־טובדיגען אָוונדברויט.

דער עולם האָט הארציג געזונגען יודישע, העברעאישע און פּוילישע לידער. ביי אַ גלעזעל שנאַפּס און ביער. עס איז ווערט אונטערצושטרייכען די אָפּפערווילליגע און אַזוי נויטיגע אַרבייט פון ה' עפּשטיין לטובת די יודישע זעלנער אין אונזער שטאָט.

וועגען אָפּהאַלטען די עקסמיסיעס ווינטער-צייט

(2) דעם 31 ד. ח. ענדיגט זיך דאָס דירה־מאָראַטאָריום פאַר אַרבייטסלאָזע, ביי וועלכע עס זענען, אויפ'ן יסוד פון דעם מלוכה־פּרעזידענטס אַ פעראָרדנונג, אָפּגעשטעלט געוואָרען די עקסמיסיעס אויף דער צייט פון 1 אַפּריל ה. י. ביז'ן 31 ד. ח.

אין שייכות דערמיט אינפאָרמירט דער לאָקאַטאָרען־פעראיין, אַז אין הסכּם מיט'ן געזעץ, שטעלט אָפּ דאָס געריכט אום ווינטער־צייט (פון 1 נאָוועמבער ביז'ן 11 אַפּריל 1934) די עקסמיסיעס אויף איין און צוויי־צימערדיגע וואוינונגען, אויב אזא אָפּשטעלען אַן עקסמיסיע איז בערעכטיגט מיט דער לאַגע פון דעם עקסמיטירטען ובפרט מחמת פון איהם נישט־אָפּהענגיגער אַרבייטסלאָזיגקייט.

עצות און אינפאָרמאַציעס וועגען דעם ענין ערטיילט דער לאָקאַטאָרען־פעראיין אויף פּיעטרקאָווער 107 טעגליך, צווישען 10 און 1 אַ זייגער, און פון 5 ביז 8 אין אָוונט.

Obwieszczenie.

Podaję do publicznej wiadomości. iż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 2 października 1933 r. (Dz. U R. P. Nr. 75 poz. 545) subskrybentom 6% Pożyczki Narodowej, którzy wpłacili w okresie subskrypcji 1/6 należności za subskrybowane obligacje tytułem pierwszej raty może być pozostała część należności rozłożona na 10 równych rat miesięcznych, płatnych co miesiąc najpóźniej 5 każdego miesiąca, począwszy od 1 listopada 1933 r.

Subskrybentom, spłacającym należność w 10 ratach nie przysługuje prawo do bonifikaty, przewidzianej w § 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 września 1933 r. (Dz U. R. P. Nr. 67 poz. 507), zaś po uiszczeniu całej należności obligacje będą im wydane bez pierwszego kuponu, płatnego 1 lipca 1934 r.

Subskrybent, pragnący spłacić pozostałą część należności w 10 ratach, nie składa o tem osobnego pisemnego oświadczenia, lecz w terminie płatności II raty, t. j. do 5 listopada 1933 r. wpłaca zamiast 1/6 całej należności, połowę, t. j. 1/12 całej należności; temsamem uzyskuje automatycznie rozłożenie pozostałych jeszcze do zapłacenia 5/6 należności w 10 ratach miesięcznych.

Raty subskrypcyjne Pożyczki należy wpłacać w tej Placówce, w której była wpłacona pierwsza rata przy podpisaniu deklaracji.

Warszawa, dnia 12 października 1933 r.

(—) Stefan Starzyński

KOMISARZ GENERALNY POŻYCZKI NARODOWEJ.

לאָדז — צענטראַל-אַמעריקאַ

מ'וועט קאָנען רעדען טעלעפאָניש מיט קאָסטאַריקאַ, גוואַטעמאַלאַ, ניקאַראַגואַ און פּאַנאַמאַ

(2) ווי מען אינפאָרמירט אונז פון'ם לאָדזער „פּאָסטאַ־אַפּטיילונג וועט פון 1טען נאָוועמבער ה. י. איינגעפיהרט ווערען אַ טעלעפאָנישע פערבינדונג צווישען פּוילען, קאָסטאַריקאַ, גוואַטעמאַלאַ, ניקאַראַגואַ און פּאַנאַמאַ.

אין פּוילען וועלען די פערביגדונג בעקומען די גרעסערע שטעט. צווישען זיי אויך אונזער שטאָט.

היינט דער לעצטער טאָג

פון די אויסשטעלונג פון מאָלער ייזהב מאַנטשניק

היינט זונטאָג צעהן אָוונד ווערט געשלאָסען די בילדער־אויסשטעלונג פון קינסטלער י. מאַנטשניק אַל. קאָשטשושקי 21.

די אויסשטעלונג ווייזט אונז דאָס שאַפען פון מאָלער מאַנטשניק די לעצטע 5 יאָהר אין פּאַריז.

ס'איז אגב אויך ווערט צו בעמערקען אַז מערסטענטייל פון די בילדער זענען פאַר'ן איבערפיהרען קיין פּוילען געווען אויסגעשטעלט אין פּאַריז אונטערן פּראָטעקטאָראַט פון פּוילישען אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז גראַף כלאָפּאָווסקי.

אויפטריטען פון חנה לערנער און דוד זיידערמאַן אין פילהאַרמאָניע

ערפאָלג פון די אָפּערעטע „אין רבינ'ס הויף"

די פאָרשטעלונגען פון דער אָפּערעטע „אין רבינס הויף", געהען אַראָפּ מיט ערפאָלג. היינט זונטאָג ווערט געגעבען פאַר די ברייטע מאַסען אַ ספּעציעלע פריהמאָרגען פאָרשטעלונג צו פאָלקספרייזען און היינט 9 אָוונט ווערט ווייטער געשפּילט די אָפּערעטע „אין רבינס הויף" מיט חנה לערנער און דוד זיידערמאַן אין די הויפּטראָלען ווי אויך מיט די פּרימאַדאָנע נאַדיאַ קאַרעני. מאָרגען מאָנטאָג ווערט נישט געשפּילט. דינסטאָג 1טע פאָפּולערע פאָרשטעלונג.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט דער עפענטליכקייט, דאָס די ציהונג פון דער ערשטער קלאַס פון דער מלוכה־לאָטעריע הויבט זיך אָן שוין די לויפענדע וואָך און זי וועט דויערען 4 טעג. די הויפּט־געווינסען 100 טויזענד, 50 טויזענד, 20 טויזענד זל. א. אז. וו. גלייכצייטיג ווערט דערמאָנט די פּאַראינטערעסירטע, דאָס כדי זיך צו פערזיכערן אַ פּאָזיטיווען ערפאָלג דאַרף מען קויפען אַ צעטעל אין דער קאָלעקטור פון ס. יאַסקא פּיעטרקאָווער 22 און 66. ווי עס פאַלען פּאַקטיש כסדר די גרעסטע געווינסען.

פערזאַמלונג וועגען דער אַרלאָזאָראָוו-אַקציע

היינט זונטאָג קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון ציוניסטישע טוער, וועגען דער קאָלאָניזאַציע־אַקציע אויפ'ן נאָמען פון ד״ר חיים אַרלאָזאָראָוו („מפעל אַרלאָזאָראָוו").

משה ערעמ'ס פּאָרלעזונג אין פילהאַרמאָניע

דער בעקאַנטער פיהרער פון די לינקע „פּועלי־ציון" אין פּאַלעסטינע ה' משה ערעם האָט געהאַלטען אין פילהאַרמאָניע, אַ לענגערען רעפעראַט א. ד. ט. „ווער עס ברעכט און ווער עס בויט אין ארץ־ישראל".

ה' א. סטאָלאַרסקי האָט בעגריסט אין נאָמען פונ'ם ראַט פון די לאָדזער יודישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען.

מ. ערעם האָט אין זיין רעפעראַט בולט געמאַכט פאַר די ציהערער, אַ גאַנצע רייהע אַקטועלע פּראָבלעמען פונ'ם יודישען אַרבייטער־לעבען אין פּאַלעסטינע.

צום סוף האָט ער זיך אָפּגעשטעלט וועגען די פּאָליטישע אויפגאַבען פון דער לינקער „פּ״צ" און אין אַרום פּאַלעסטינע.

ה' ערעם איז געקומען קיין פּוילען, כדי אָנצופיהרען מיט דער פינאַנסיעלער אַקציע פאַר דעם ערשטען באַראַכאָוו־הויז, וואָס ווערט יעצט אויפגעשטעלט אין תל־אביב.

פון סטאַניעווסקי'ס צירק

דער ערשט אָנגעקומענער סטאַניעווסקיס צירק האָט דעהר אויסגענומען ביים עולם צוליבן רייכען און אינטערעסאַנטען פּראָגראַם. צווישען אַנד. צייכענען זיך אויס דער פענאָמענאַלער זשאָנגלער טרוצצי, 12 הינד־בולדאָגען פוסבאָליסטען פון ליטל פּרעד, די ליבלינגע פון פּובליקום בים־באָם, די סימפּאַניקער בראָקסי און פיל אנדערע פערכאַפּענדע נומערען.

מאָרגען ערעפענונג פון היי-יעהריגען קאָנצערט-סעזאָן

אין פילהאַרמאָניע

מאָרגען מאָנטאָג, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע זאַל די פייערליכע ערעפנונג פון היי־יעהריגען קאָנצערט־סעזאָן (1933־34). אויפ'ן דאָזיגען אינאַגוראַציאָנס־קאָנצערט האָט די דירעקציע אַנגאַזשירט איינעם פון די וועלט־בעריהמטע רוסישע קאָמפּאָזיטאָרען דעם פּיאַנאַ־צויבערער סערגעי פּראָקאָפיעוו.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, ד. 15 אָקטאָבער 1933

9.00 צייט־סיגנאַל. 9.05 גימנאַסטיק. 9.20 גראַמאָפאָן. 9.35 ידיעות. 9.40 גראַמאָפאָן. 9.52 הויזווירטשאַפט. 10.10 גאָטעסדינסט. 10.45 רעליגיעזע מוזיק. 11.35 רעפעראַט. 11.57 צייט־סיגנאַל. 12.10 ידיעות. 12.15 מוזיק־פריהמאָרגען. רעפעראַט. 1.40 טראַנסמיסיע פון פוסבאָל מעטש פּוילען—טשעכאָסלאָוואַקיי. 2.10 פעליעטאָן. 2.30 קאָנצערט. 4.00 פאַר קינדער. 4.15 אודיציע פאַר קינדער. 4.30 לידער־קאָנצערט. 4.45 „קרימער סאָנעטען" פון אדאַם מיצקיעוויטש. 5.00 רעפעראַט. 5,15 באַטאַרי־אַקאַדעמיע. 5.30 פאָלקס אודיציע. 6,00 אודיציע. 6,25 גראַמאָפאָן. 6,40 טראַנסמיסיע פון פּויזען. 7,05 ספּאָרט פון לאָדז. 7,10 פערשידענעס. 7,25 ידיעות. 7,30 פאַר יוגענד. 7.50 מוזיק. 8,50 ידיעות. 9 רעפעראַט. 9,15 אויף די לעמבערגער וועלן. 10.15 ספּאָרט ידיעות פון די פּוילישע ראַדיאָ־סטאַנציעס. 10,25 טאַנץ־מוזיק. 11 קאָמוניקאַטען. 11,05 טאַנץ מוזיק.

פון אויסלאַנד

3,25 קאָפּענהאַגען — וואַגנער־קאָנצערט. 6,35 העלסינגפאָרס — אָפּ. „דאַמע פּיק". 8 שטוטגאַרט — אָפּערע. 8,55 הילווערסום — קאָנצערט פון בעטהאָווענס שאַפונגען. 10,05 לאָנדאָן — קאָנצערט.

אויפקלערונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט אונזער נאָטיץ א.ב. גנבות, פערפיהרונגען און מעשים תעתועים ענטדעקט דאָס לאָדזער פּריוואַטע דעטעקטיוון־ביוראָ, אין וועלכער עס זענען אַריינגעפאַלען געוויסע נישט פּינקטליכקייטען אין דער איבערזעצונג, ברענגען מיר יעצט דעם גענויעם טעקסט: דאָס קאָנצעסיאָנירטע דורכ'ן אינערן־מיניסטעריום פּריוואַט דעטעקטיוו־ביוראָ אין לאָדז, גדאַנסקאַ 68, טעלעפאָן 142־40 האָט די ערשטע צייט פון זיין עקזיסטענץ בעוויזען אַז אזא אַרט פּלאַצובקע איז געוויזען נויטיג אין דער האַלב־מיליאָניגער שטאָט. עס קומט צום אויסדרוק, אין דעם גרויסען ערפאָלג וואָס וואַקסט פון טאָג צו טאָג. די ביוראָ וואָס האָט די אויפגאַבע אויפצוקלערן די פערוויקעלטע און קאָמפּליצירטע אָנגעלעגענהייטען, וועגען כאַראַקטער פון פּריוואַט־פאַמיליען אָדער פערזאָנען, צו זוכען אין פאַל פון סיסטעמאַטישע גנבות, פערפיהרונגען, אַביוזיות א.ד.גל. פיהרט דורך אַלע אַרט אָנגעלעגענהייטען וואָס האָבען אַ שייכות צו דעם ענין, און איז אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט אַלע דעטעקטיוו־פּלאַצובקעס אויסער לאָדז, דאָס אויספאָרשונגס־ביוראָ איז אַוועקגעשטעלט אויף אַן איינראַפּעאישען אופן און שטיצט זיך אויף די מיטאַרבייט פון אויסגעצייכענטע פאַכלייט. דער ליטער פון דער ביוראָ איז דער געוועזענער פונקציאָנער פון אויספאָרשונגס־דינסט ה' פּאַוועל יוואָדעל. 5579

מעלדונג

יוגענטשאַפטס־פּאַרטיי (אִיגוּד הצה״ר)
פּעטריקאָווער 69.

וואָכען־קאַלענדאַר!

מאָנטאָג, דעם 16 אָקט. 9 אָוונד קורס נומער 1 — ח' אינגוש. קורץ.

דינסטאָג דעם 17 אָקט. 9 אָוו. „חוג קדימה" יודישע געשיכטע ח' זאַנדער.

דינסטאָג דעם 17 אָקט. 9 אָוונד קורס נומער 2— פיהרט ח' אינגוש. מאַרקסעלה.

מיטוואָך דעם 18 אָקט. 9 אָוונד קורס נומער 3 — ח' טעמס.

דאָנערשטאָג דעם 19 אָקט. 9 אָוונד, העברעאישער קורס פאַר פאָרטגעשריטענע — ח' אינגש. קורץ.

דאָנערשטאָג דעם 19טען אָקט. העברעאישער קורס גרופּע „ב" — ח' מילכמאַן.

דאָנערשטאָג דעם 19 אָקט. 9 אָוונד „חוג מוריה" — ח' בורשטין.

החלוץ המדינתי

זונטאָג דעם 16 אָקט. 9 אָוונד — יודישע געשיכטע — פיהרט ח' שעפּסקי.

מיטוואָך דעם 18 אָקטאָבער — ציוניסטישע געשיכטע — ח' שעפּסקי.

רעזשי פון KAROL LAMACZ

אין דער הויפּטראָלע: ANNY ONDRA

די גרעסטע קאָמעדיע פון אַלע צייטען! היינט פּרעמיערע!

די טאָכטער פון פּוּלק

היינט 12.30 4,30 טעג אין געוועהנליכע ...יב

אויסער'ן פּראָגראַם: סלאַנג־צואַבע.

קלאַנג־קינא CAPITOL

„ZIEMIAŃSKA" jedyna—gdzie się zbiera ELITA Łodzi

די לאנג=יעהריגע בעקאנטע פירמע כארענזאווסקי

Łódź, 11-go Listopada 1

טעל. 231=18 • עגז. פון 1890

מאכט בעקאנט, דאס קיין פיליע בעזיצט זי נישט. גלייכצייטיג בעמערקען מיר די ה"ה פריזיערס. דאס מיר האבען ערהאלטען א נייע קוואליטעט שטיינער צום וועטצען מעסער מיט א פולער גאראנטיע. אויך עמפפעהלען מיר א קוואליטעט לאקיר צו די נעגעל, וואס איז ביז יעצט נאך נישט געווען, ווי אויך אלע קאסמעטישע און פריזיער-ארטיקלען צו די ביליגסטע פרייזען אין א גרויסען אויסוואהל.

Firma CHARENZOWSKI, 11-go Listopada 1.

Czytelnicy „Najer Folksblat"!

Pozwólcie mi bezinteresownie określić Wasze charaktery, zdolności, przeznaczenie, wyszczególnić najważniejsze fakty życia, określić kim jesteście, lub kim być możecie. Poradzić, jak żyć i postępować, by zwycięsko przeciwstawić się losowi. A ponadto wybrać na zasadzie astrologji i obliczeń kabalistycznych szczęśliwy numer losu do bieżącej Loterji Państwowej i wskazać, gdzie takowy można nabyć. Należy napisać imię, rok i miesiąc urodzenia, (stan rodzinny), nie przysyłać żadnego wynagrodzenia, lecz tylko na koszta poczt. i kancelaryjne załączyć 1 zł. znaczkami poczt. Na los Nr. 122627 przezemnie wybrany padła wygrana zł. 150.000. Na niewielką ilość wybranych przezemnie numerów padło mnóstwo wygranych, lecz z braku miejsca podaję tylko niektóre: Cabała J. Limanowa, urzędnik rafinerji — zł. 10 000. Kuhn J. Łódź, Młynarska 25, — zł. 5.000, Frychel Z. Katowice, Wodospady 3 — zł. 5.000. Pozatem wiele osób, którym przypadły większe wygrane, ze względów osobistych postanowiły zachować swoją incognito, co zobowiązuje mnie do nieujawnienia nazwisk. Przyjęcia osobiste płatne — cały dzień. Psychografolog SZYLLER-SZKOLNIK, Warszawa, Żórawia 47. Ogłoszenie załącz.

דאס פאטאגראפישע אטעליער

„BERNARDI"

17 פיעטריקאווער 17

טעל. 144=11

האט ערמעסיגט די פרייזען

6 פאסטקארטעז

נאר 5 זל.

ערשטקלאסיגע אויספירונג !!

PRZEDSZKOLE

Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród żydów w Łodzi

POMORSKA 46—48, TEL. 106-64.

עלטער!!

מיר זאגען מודיע, אז מיר האבען געעפענט

א מוסטערהאפטע פרעבעל=שולע

אין אונזער אייגענעם בנין, פאמארסקא 46, אין איהרע שעהנסטע זאלען.

די פרעבעל-שולע, וועלכע איז איינגעארדנעט לויט די נייעסטע פאדערונגען און פערזעהען מיט אלעם נויטיגען, ווערט געפיהרט דורך א גלענצענדער ליטערין.

קינדער (יונגלעך און מיידלעך) פון 3 ביז 6 יאהר ווערען אנגענומען טעגליך אין קאנצעלאריע ביי דער גימנאזיע, פאמארסקא 46, פון 8–2 מיטאג און פון 5–7 נ. מ.

דער פרייז איז 12 זלאטעס א חודש.

6622

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע

הימען

אויף גאנץ ניי און אויף נייע היטען צו

3.50 געדענקט די אדרעס

„TOLA"

23 Zawadzka 23

II wejście parter.

געבעטע שטיהל, קאזעטקעס

טאפטשאנעס, מאטעל-בעטען, מאטראצען א. א.

ערשטקלאסיגע ארבייט

בעקומט מען אויף לאגער און אויף בעשטעלונג ביי

א. בזשעזשינסקי

שענקעוויטש 52 רוג נאווראט

פראנט-גסהעלב

ערשטקלאסיגע אויספערטיגונג. צוגענגליכע פרייזען.

ישיבת „תורת משה"

מעלדעט, אז ס'ווערען אנגענומען קינדער פון יעדער עלטער צו לערנען אלע למודי קודש עברי, חומש, רש"י, נ"ך. משניות, גמרא, תוספות, העברעאיש און יודיש.

נייע תלמידים ווערען איינגעשריבען טעגליך פון 8 פריה ביז 8 אווענד.

בעמערקונג: קלענערע קינדער ווערען א היים געפיהרט.

21 זגערזשער 21

לינקע אפיצינע לעצטער איינגאנג 1 שטאק.

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantor

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112=22

נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

Ignacy Grynberg

ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

Dr. med.

E. Reicher

ספעצ. פאר מענער-שוועכע, און סעקסועלע בעראטונג

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

נעמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8. זונטאג און פייערטאג פון 9–1.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילדע ושילטקעס א. א. וו., נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

Dr.

J. HERSZFINKIEL

זשעלאנא 8a

טעל. 111=87

צוריקגעקעהרט

בעזונט איז אנ'אוצר

Primeros PREZERWATYWY

איז די גאראנטיע פארן געזונט

Poradnia WENEROLOGICZNA

הויט און וועגערישע קראנקהייטען

זאוואדזקא 1

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד, זונטאג און חגאות פון 9–2 מיטאג.

א וויזיט 3 זל.

פון 5–11 נאכמ. נעמט אן אפ ויי-דאקטאר.

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זלאטי

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זלאטי

ראקאלען

א מלעטשארניע, שעהן איינגעריכטעט, א געוועלב און א שטוב מיט א קיך אין צענטרום שטאט. קאנסטאנטינער 8, איז צוליב אפרייזע איבערצוגעבען. צו ערפאהרען אויפ'ן ארט. 5561

צו פערמיטען 2 ענצעלנע קעלער-שטובען נאוואמיעסקא 21 באלד איבערצוגעבען ביים היטר ווריבלעווסקי. 5560

צו פערמיטען איינצעלנע שטובען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף פאמארסקא 35 ביי א. צוקערמאן.

א באלקאן-צימער, פראנט, 2-טער שטאק, צו פערדינגען זשעלאנא 40, וואוינונג 19. 5682

א צימער צו שלאפען פאר א יונגענמאן אדער פריילין, איז אפצוגעבען פיעטריקאווער 28, וו. 18. 5573

א שטוב מיט א קיך, ווי אויך אנ'-ענצעל שטוב מיט אלע בעקוועמליכקייטען צו פערדינגען דירעקט ביים ווירט פראנציסקאנער 30. 5485

געשמאקע פרישע, כשר'ע היימישע מיטאגען ווערט אויסגעגעבען אין פרישערעפענטען רעסטאראן פאמארסקא 25, אין הויף, פארטער, רעכטס. ביליגע פרייזען. 5574

מיר מאכען בעקאנט, אז עקספעדיציעס, איבערציהונגען, מאגאזינירען מעבעל און אנדערע סחורה, טעגליך איבערפיהרען מיר מיט סאמאכאדען סחורות לאדז–ווארשא. Łódzko-Warszawskie Tow. Transportowe, ul. Dowborczyków (dawn. Julusza) 9/11. Tel. 206-90. 5569

ס'איז פערלוירען געווארען א וועקסעל אויף 40 זל. אויסשטעלער ב. מ. איזביצקי, צאהלבאר דעם 24/XII. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אפציגעבען פאלודניאווא 6. 5566

שרייבער מאשינען אויף דער ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

וויכטיג פאר טשעקלאדע=מאכער, אויך פאר זייף-פאבריקען! א 3-וואלציבקע גראניט צו פערקויפען. צו ערפאהרען ביי סאד, פאדזשעטשנא 29. 5478

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקציעס אויך ווערט אויסגעלערנט שרייבען דעם בעסטען יוד. בריף אין פערלויף פון 20 טעג. אפילו דעם, וואס קאן גארנישט שרייבען. די עלטער שפילט נישט קיין ראלע. די פרייזען זענען צוגענגליך פאר אלעמען. - זאוואדזקא 19, פראנט 1. שט. 5571

די ניי ערעפענטע דאמען=שניידער-שטאלט פון דעם יעצט געקומענעם פון ווארשא ערשטקלאסיגען שניידער-מייסטער ראזענווייג, אל. קאשטשושקי 41, לינקע אפיצינע, 1-טער איינגאנג, וו. 13, נעמט אן אלע ארט ארבייט ווי אויך פוטערס, קאנקורענץ-פרייזען. גלייכצייטיג קען זיך מעלדען א לערן-יונגעל. 5569

א לערן-יונגעל צו א דאמען שניידער בעשטעלט ווערט געזוכט ביי מארכקעוויטש, פיעטריקאווער 81. 5576

ס'ווערען געזוכט סוויטער-ארבייטער צו בעסערע ארבייט צו ערפאהרען שענקעוויטשא 22, ביים וועכטער. 5577

פון זאפארט ווערען געזוכט נייהערינס ארויסצונעמען ספארט-העמדער ווי אויך הויזען (אוועראלס), זאגאיסקי. פאמארסקא 25. 5666

נייהערינס צו עקספארט-העמדער ווערען זאפארט געברויכט צו ערפאהרען ביי העלער, וואלטשאנסקא 57. 5668

פערשידענעס

MOTORY elektryczne nowe i używane okazyjnie. Najtańsze źródło. Naprawa, przewijanie motorów, toczenie panewek, wyrób rozruszników, kolektorów. Instalacje elektryczne inż. Reicher, Południowa 28, tel. 21-000.

פרייע פאסטענס

עס ווערט געברויכט א האנט-נייהערין צו דאמען בעשטעלטע ארבייט. צו ערפאהרען קאנסטאנטינער 40, שארפיינסקי. 5563

אכטונג, שטריקער-ארבייטער! איך זוך א קוואליפיצירטען שטריקער אויף בייטאג. נאוואמיעסקא 6, 4-טער שטאק וו. 7. 5554

א טאמבורירער-ארבייטער ווערט געברויכט פון זאפארט. די אדרעס צו ערפאהרען אין אדמ. 5668

ס'איז נויטיג א גוטע מיטנייהערין און א לערן מעדעל צו אויבערהעמדער וואלבארסקא 7, ביי ווייספאגעל. 5570

עס ווערט געברויכט א געהילף-ליכטעווער צו א קאמאשען-שטעפער, קאנסטאנטינער 41, גוטמאכער. 5575

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.